

DIRVA

THE FIELD

Nr. 58
Lietuvos-July 31, 1958
Cleveland, Ohio

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA

Bibliotekos Lietuvoje

KIEK KNYGŲ PERSKAITO DABARTINIAI LIETUVOS STUDENTAI. — BOLŠEVIKINĖJ STATISTIKOJ VISKAS GRAŽU, O GYVENIME NIEKO GERO NĖRA.

Liepos 21 d., minėdamas "Liaudies seimo" metines, Vilniaus radijas tarp kitų dalykų teigė, kad Lietuvoje dabar esama 3304 bibliotekų, turinčių apie 14 milijonų knygų. O liepos 16 d. TIESA skelbė, kad vien viešųjų (masinių) bibliotekų yra 1745, ir knygų jose 9,260,000. Tad likusios 1559 bibliotekos turėtų būti mokslo institucijų ir mokyklų bibliotekos. Pilnų vidurinių ir septynmečių mokyklų skaičius šiuo metu minimas apie 1430 (Vėliausias pilnų vidurinių mokyklų skaičius — 431).

Jei viešosiose bibliotekose yra 9,260,000 knygų, tai kiekvienai vidutiniškai teks apie 5,300. Tačiau į tą skaičių įeina ne tik bibliotekoms būtini Stalino, Lenino ir kiti politiniai raštai, bet taip pat ir daugybė gausiai leidžiamų politinių brošiūrų, kurių dideliais kiekiais išleidžiama po kiekvieno partijos suvažiavimo arba kitomis progomis. Į tą skaičių įeina taip pat ir gausios, bet smulkios brošiūros — pamokymai iš žemės ūkio bei technikos sričių.

TIESA tvirtina, kad moksline se bibliotekose iš viso esą apie 7 milijonų knygų, tačiau radio teigimu, visose bibliotekose esą 14 milijonų knygų. Iš 14 milijonų atėmus 9,26 milijonus viešųjų bibliotekų knygų, moksline se ir mokyklų bibliotekoms beliktų tik nepilni 5 milijonai. Tai reiškia, kad skaičiai skelbiami nesutaria.

Tačiau (bibliotekininkų stėsa katedros dėstytojos G. Raguotienės duomenimis) Vilniaus universiteto studentai per metus perskaito vidutiniškai tik apie 9 ar 10 knygų, pedagoginio instituto studentai 12 ar 14, ir daugiausia tik savo specialybės literatūrą. vadovėlius, reikalingus egzaminams ruošti. Matematikos, gamtos, ekonomikos studentai šalia savo specialybės apsiriboja atitinkamais "duoklėmis" paskirų politinių veiklų komentarams ir beveik visai neskaito grožinės literatūros. Silpnai sekamos sovietinės ir užsienio literatūros naujienos. Nurodoma, kad vidurinė mokykla neparuošia moksleivių grožinės literatūros skaitymui.

NUOSTABIOS GALIMYBES SUKČIAUTI

Kauno auto transporto įmonei priklausanti ir viešosios benzino pardavimo stotys, iš viso šešios. Apie jų veikimą rašo pati TIESA:

"Benzino stotelė. Darbas teka įprasta vaga. Iš Kęstučio gatvės kartas nuo karto įsuka sunkvežimis. Šoferis paduoda benzino išdavėjui M. Pociui taloną. Šis pripildo mašinos baką degalais. Bet štai prie stotelės privažiuoja "Pobieda". Kai Pocius paprašo benzinui talono, šoferis pakrato galvą. Toliau seka pasikalbėjimas be žodžių. Išdavęs benzina, Pocius pirštu pakviečia šoferį į čia pat lyg tyčia įrengtą tamsią kamaraite. Už kelių sekundžių "Pobieda" išvažiuoja, o Pocius pinigine pasunkėja keliasdešimčia rublių.

Per dieną Pocius tokių "zūkų nušauka" keliolika. Jo kišenė išsipučia. Kai jis grįžta į namus, medžioti ima Pocių pakeitęs Zezevas.

Tokiais pat metodais dirbama ir kitose penkiose ūkiui priklausančiose stotelėse.

Nežinantis gali suabejoti: iš kur Pocius, Zezevas ir kiti gauna benzina, kurį parduoda lyg savą? Benzino "atsargoms" sudaryti jie naudoja įvairiausius būdus. Dalį benzino jie paprasčiausiai nusuka, išduodami pagal talonus. Degalų perteklius gauna si, kai jie iš kilogramų perskaičiuoja į litrus. Kai kada cisternos papildėja ir pačiu tyriausiu vandenėliu. Bet kai spraga atsiranda tokia didelė, kad jos nei sukčiaujant, nei vandeniu nebe galima užpildyti, tada galus su galais sudurti padeda pats direktoriaus Paškinas.

Tada Paškinas skubiai kviečia į kabinetą buhalterę Gvazdaite. Ši išdavinėja talonus benzinui, tvarko kitą dokumentaciją. Ir ji moka taip supainioti visus skaičius ir atsiskaitymo dokumentus, kad patys labiausiai prityrę revizoriai, į juos žvilgtelėję, bejėgiškai išsukečia rankas.

Pažiūrėjęs į šoferių kelialapius, kiekvienas liks patenkintas: užduotys žymiai viršijamos.

ATEINA KIETOS AUTOMOBILIŲ FABRIKANTŲ IR DARBININKŲ DERYBOS

NAUJAI PERSAMI PENSIJŲ ĮSTATYMAI. — KĄ SAKO PRAGYVENIMO BRANGIMAS. — IR DARBININKAI IR AUTOMOBILIŲ FABRIKANTAI NENORI NUSILEISTI. — KIEK UZDIRBA ĮVAIRŲS PREKYBOS AGENTAI?

J. KAZLAUSKAS

Demokratų stipriai peršamas pensijų įstatymas gali būti pakeistas, — pakeliant pensijas gaunantiems ir padidinant dirbančiojo ir dabdavo mokėjimus.

Dabartinis pensijų įstatymas liečia devynis iš dešimt dirbančiųjų. Paskutinis pakėlimas buvo 1954 m. rugsėjo mėn. Dabar laukiami šie pakeitimai Social Security įstatyme: 7% pakėlimas pensijų visiems jas gaunantiems.

Šiuo metu yra 11,8 milijonų asmenų, gaunančių Social Security pensijas. Dabartinė mažiausia pensija yra \$30.00 i mėnesį, pagal naują įstatymą minimumas būtų \$33 per mėnesį.

Šiandien dirbantysis ir darbdavys moka po \$94.50 i metus; social security riba yra \$4,200. Įstatymą pakeitus, dirbančiojo ir darbdavio mokėjimai padidėtų

\$13.50 i metus, vietoje 94.50 tekėtų mokėti \$108.00, nes mokėjimo riba būtų ne \$4,200.00, bet \$4,800.00 už kurią dirbantysis ir darbdavys mokėtų po 2¼%.

Yra taip pat kitokių projektų. Unijos (AFL-CIO) siūlo gaunamas pensijas pakelti 10%, nes pragyvenimo lygis žymiai pakilo, kiti pasiūlymai nuo 5% iki 8%.

Beveik tikras dalykas, kad pensijos artimoje ateityje bus padidintos; kuris projektas taps įstatymu, nėra esminis klausimas.

Pragyvenimo lygis, nežiūrint egzistuojančios ekonominės krizės, žygiuoja vis aukštesnį ir gegužės bei birželio mėnesiais vėl pakilo. Ką žada ateitis?

Nežymus laikinis kritimas ar

laikinė stabilizacija, ir vėl infliacija laukia mūsų.

Pragyvenimo lygis ūkinio atoslūgio metu krinta ir stabilizuojama vėliausiai, kai jau pradeda rodytis pagerėjimo ženklai. Pradeda vėl kilti, kai ekonomija jau būna gerokai pažengusi į priekį.

Jau du mėnesiai, kai automobilių darbininkai ir bendrovės nėra pasirašę darbo sutarties. Posūkis "be sutarties nedirbama" (No contract, no work) padarė išimtį.

Unijos, sutikdamos dirbti be sutarties, laukia tinkamo momento naujoms deryboms, kurios leistų iš korporacijų daugiau išsiderėti. Ši padėtis negali ilgai tęstis. Atrodo, kad pradžią 1959 m. modelių gamybos šį klausimą turės išspręsti, bet tiksliai data nei Reuteriui, nei bendrovių vadovybei nėra žinoma.

Abi pusės laukia, kada susės vėl prie derybų stalo. Automobilių pramonė vaidina didelį vaidmenį JAV ekonomijoje, jos kilimas ar sužlugavimas jaučiamas nuo New Yorko iki San Francisco, nuo Detroito iki Miami.

Unijos ir bendrovės tiki, kad 1959 m. modeliai bus daug šilčiau priimti publikos. Tikėkime, kad jie teisingi! Bet tas kartu sako, kad deryboms bus kietos. Unijos bus žymiai geresnėje padėtyje, negu gegužės mėn., ir bandys šią situaciją išnaudoti.

Bendrovės neturi jokio noro didinti prieš porą mėnesių padarytų pasiūlymų. Jos siūlė pratęsti turimas sutartis, kurios pridėtų 9 (devynis) centus darbininkams i valandą.

Unijoms daugiau išsiderėjus, Ford Motor Co. viceprezidentas J. O. Wright žodžiais tarė, automobilių kainos turės būti pakeltos. Aukštesnės kainos nėra patrauklios pirkėjams ir mažina paklausą.

Artėjantieji 1959 m. modeliai ir sutarties pasirašymas yra svarbūs ateities ūkinio gyvenimo įvykiai, jų rezultatai bus jaučiami visoje ekonomijoje, ypač pieno pramonėje ir kovoje su krize.

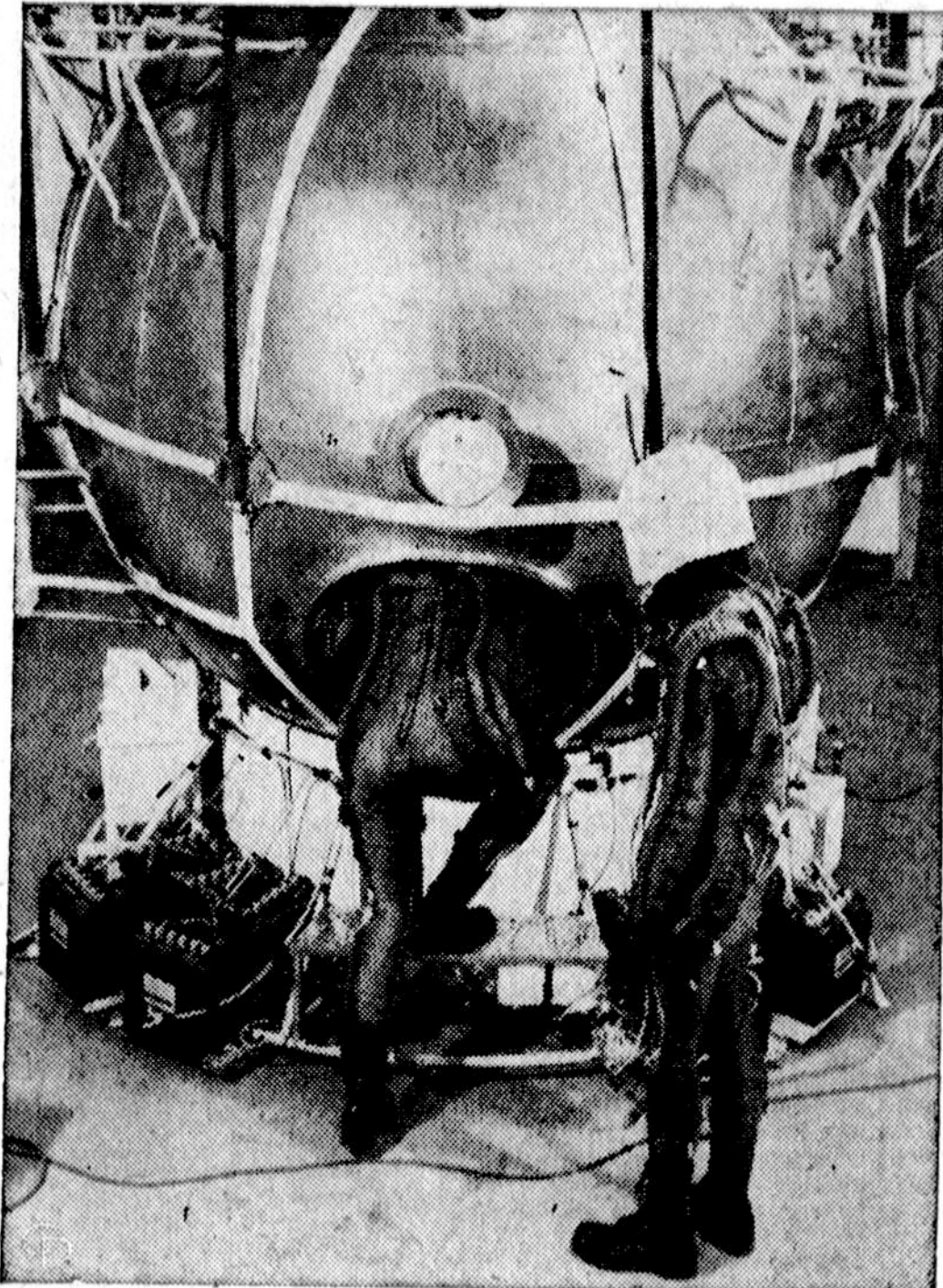
Biznio agentai bei pardavėjai pasiekia mus visur ir įvairiais būdais: namuose ir darbe, asmeniniais vizitais, telefonu, laiškais ar patys pas juos nueiname. Asmuo, kuriam mokame komisiją, dažniausiai neturi nieko savo parduoti, jis yra tarpininkas tarp norinčio — turinčio nėra parduoti ir ieškančio asmens.

Agento pasisekimas priklauso nuo sugebėjimo vartotoją įtikinti pirkti i didesnio klientų skaičiaus suradimo. Pirkėjo pasitenkimas priklauso nuo prekės kokybės ir galimai žemesnės kainos.

Kiek sumokame jam už tokį patarnavimą?

Perkant vartotą automobilį, 6% kainos tenka asmeniui, kuris mums pardavė. Automobilių pardavimo agentai yra atlyginami įvairiai: pusė iš jų gauna algą plius komisiją, virš ¼ yra apmokami vien komiso pagrindu. 6% yra suma, sudaranti algą ir komisiją kartu.

5% mokėtos namo kainos eina namų pardavimo įstaigai, kur vyksta tolimesnis pasidalinimas. Paprastai brokeris ir pardavėjas pasidalina po lygiai, bet yra nemaža išimčių, kur dalis tenka asmeniui, suradusiam namą pardavimui, dalis kitai namų pardavimo įstaigai, jei ji prisidėjo prie pardavimo (namas buvo įtrauktas multiple listing). Kai kuriose vietovėse nuosimtis yra žemesnis, jei namas nesiekia tam tikros sumos, sakysim \$15,000 ar \$20,000. Ohio valstybėje kalbama apie aukštesnį 5½% ar 6%.

JAV mokslininkai L. Lewis ir M. Ross balionu pakilo į 80,000 pėdų aukštį tirti kosminio spinduliavimo. Kildami jie pasieė apie 5,000 vabzdžių, įskaitant namines muses ir bites, kad nustatytų to spinduliavimo įtaką vaisingumui.

DEŠIMT KARTŲ PAVOJINGESNĖ KRIZĖ

Lenkijos "išsilaisvinimo šventės" proga suruoštame priėmime Chruščiovas išgėrė arabų nacionalizmą, palygindamas jį su "pavasario atodėriku", kuris laužias "kolonializmo" ledus Vid. Rytuose. Jo žodžiais, marksizmui ateina "geri laikai".

"Arabai nėra marksistai, — kalbėjo jis. — Jie kovoja po kita vėliava. Mes sveikiname juos. Nacionalinis išsilaisvinimas yra pirmasis žingsnis".

Tą pačią dieną Nasseris Kaire kalbėjo: "Broiai! Britų ginkluota agresija prieš Jordana bus sumušta. Amerikiečių ginkluota agresija prieš Libaną bus sumušta... Šiame mūšyje susijungs visos širdys nuo (Atlanto) vandenyno iki (Persijos) įlankos".

Nėra žinoma, ar ir kokios slapotos sutartys tarp Nasserio ir Maskvos egzistuoja, tačiau visiems matomos tos priemonės, kuriomis Nasseris savo galią plečia. Ginklai ir lėktuvai gaunami iš komunistinio bloko. Daugiau kaip pusė krašto ūkio priklauso nuo sovietų. Komunistai remia Nasserį politiškai, pvz. Jungt. Tautose; be jų pagalbos jis žlugtų. Pagaliau net 70-80% naserizmo literatūros savo dvasia ir iš dalies ideologija sutampa su komunistine literatūra.

Komunizmas ir naserizmas smelkiasi i Vid. Rytus suteiktomis jėgomis, ir ligšiol Vakarai nesigriebė radikalių priemonių jiems sulaukyti. "Vidurinių Rytų krizė yra 10 kartų pavojingesnė, negu Korėjos", pareiškė vienas Vid. Rytų ekspertas Washington, "nors jai išspręsti nepadarėta nė dešimtosios dalies to, kas buvo daroma Korėjos atveju".

Nasseris siekia užvaldyti arabų pasaulio naftą. Naftos jam reikia politiniams ir ekonominiams išskaičiavimais. Egiptas yra ekonomiškai silpnas. Tai vienas nerūtingiausių kraštų pasauly. Bet nafta tik pirmasis tikslas. Sekantis — išstumti Vakarų iš didžiosios strateginės kryžkelės.

Vakarai be arabų naftos, nors

10 metų gyvybės draudimas paima vienų metų mokamą premiją, arba 10%; 20 metų — 6%. Pusė komiso yra paimama iš pirmųjų metų mokėjimo, kita pusė išdalinama likusiam laikui.

Automobilio draudimas pareikalauja jau aukštesnės porcijos: čia 15%-25% tenka komisiui, bet to, tai priklauso nuo draudimo rūšies.

Agentas, kuris vaikšto po privačius namus (door-to-door) gauna nuo 25% iki 50% komiso, žiūrint kokias prekes jis parduoda ir kokių laikų. Už kosmetiką mokama apie 35%, už žurnalų prenumeratą Kalėdų periode iki 50%.

Ir sunkiai galėtų išsiversti. JAV, Venecuelos, Kanados, dar gal Irano ar Sacharos produkcija pareikalavimą beveik padengtų (Rusija taip pat turi užtektinai savos naftos).

Tačiau kas atsitiktų su Europa, netekus Vid. Rytų? Jūs praradus, būtų prarasta ir visa šiaurinė Afrika. Europa tada būtų apsupta. Ir dėto Viduržemio jūros zona negali būti padalinta. Vakarams reikia abiejų jos krantų. El Alameino mūšis II Pas. karo metu yra istorinis, nes jis parodė Vid. Rytų svarbą.

Vakariečių įgulų panaudojimas Vid. Rytuose yra laikinis. Jis nėra efektingas. Jėgos panaudojimas visada reiškia politinį supasavimą. Ir patiems kariamies įsakyta vengti leistis i kautynes, nors ir būtų apšaudomi (kas atsitinka veik kiekvieną naktį). Jiems leista gintis tik tiesioginio pavojaus gyvybei atveju.

Dėlto agentų infiltracija i Libaną po amerikiečių išsikėlimo žymiai pagausėjo. Padidėjo ir propagandiniai puolimai.

Jau kalbama apie greitą amerikiečių atsitraukimą. Britai Jordane pasiliksia kiek ilgiau. Libanas Nasserio spaudimą pats vienas atlaikė 10 savaičių, o Irakas išsilaikė tik 6 valandas. Kaip ilgai tie kiti kraštai išsilaikys, vakariečiams atitraukus savo įgulas?

Problema, kaip sulaukyti naserizmo ir komunizmo veržlumo, Chruščiovo laukiamas "gerus laikus", yra sunki ir neišspręsta.

ARTIMŲJŲ RYTŲ KRIZĖ IR SOVIETŲ PAVERTGOS TAUTOS

1956 m. Vengrijos sukilimo padariniai, galimas daiktas, būtų buvę kiek kitoki, jei nelaimingu būdu tas sukilimas nebūtų sutapęs su Suez kanalo krize, kuri tuo metu patraukė ir pasaulio viešąją opinią ir tarptautinių institucijų dėmesį. Tokia, mat, jau XX amžiaus tarptautinės politikos vertybių gradacijos eilė, kad laisvės kovotojų kraujas turi subordinuoti naftos reikalams.

Atrodo, kad Kremlius planingas imperializmas ir neseniai įvykdytas buv. Vengrijos premjero Imre Nagy ir buv. krašto apsaugos ministerio gen. Pál Maléter bei visos eilės kitių Vengrijos sukilimo vadovų žudynes taip patvarkė, kad jų pasibaisėtinas įspūdis sutaptų su Artimųjų Rytų krize, su Irako karaliaus ir jo artimųjų žudynėmis ir pastarųjų įspūdių poveikyje nublyktų.

Tačiau ir šioje padėtyje PJT nenuleidžia rankų. PJT Bendrųjų Reikalų Komitetas telegra-

JIE ĮSIJUNGĖ Į DIRVOS TALKĄ

I vykdomą \$20,000 vajų įsijungė keletas rochesteriečių, kurių įnašus atsiuntė pulk. Pranas Saladzius.

Štai jie: B. Užemis\$25.00 A. Burkūnas\$10.00 J. Valiukėnas\$10.00 J. Žuras\$10.00 J. Adomaitis\$ 5.00 J. Krivis\$ 5.00 V. Vitkus\$ 5.00

Širdingai ačiū visiems aukotojams ir rėmėjams.

Su šiandien skelbiamais iš viso gauta\$18,961.30 Dar būtinai reikia \$ 1,038.70

NAUJI PAŠTO TARIFAI

Nuo rugpjūčio 1 d. pakeliami pašto tarifai vietoje ir siuntoms i užsienį. Žemiau pateikiamos naujos kainos.

Siuntos i užsienį

Laiškai i Kanadą ir Meksiką — 4 c. už unciją, i kitus kraštus — 8 c. už pirmąją unciją, plius 5 c. už kiekvieną papildomą unciją.

Atvirukai i Kanadą ir Meksiką — 3 c., i kitus kraštus — 5 c. Oro pašto laiškai i Kanadą ir Meksiką — 7 c. už unciją.

Oro pašto atvirukai i Kanadą ir Meksiką — 5 c.

Oro pašto tarifai i visus kitus kraštus įvairuoja pagal paskyrimo vietą. Smulkesnės informacijos teikiamos pašto įstaigose.

Tarptautinio pašto tarifai taip pat padidinti spaudiniams, knygoms, prekių pavyzdžiams, komerciniams spaudiniams, mažiems pakieteliams ir 8 uncijų prekių pavyzdžiams. Smulkesnės informacijos pašto įstaigose.

Vidaus siuntos

Pirmos klasės laiškai — 4 c. už unciją. Atvirukai — 3 c. Oro paštas (iki 8 oz.) — 7 c. už unciją. Oro pašto atvirukai — 5 c.

Trečios klasės siuntos, įskaitant knygas ir katalogus — 3 c. už pirmas dvi uncijas plius 1½ c. už kiekvieną papildomą unciją. Trečios klasės siuntų riba pakelta nuo 8 oz. iki 16 oz. Pakietėlis, sverias daugiau, kaip 16 oz., siunčiamas ketvirtos klasės (siuntinių) tarifu.

momis bombarduoja prezidentą Eisenhowerį, min. pirmininką Macmillaną, Jungtinių Tautų pilnates pirmininką L. Munro ir Jungtinių Tautų Gen. Sekretorių Hammerskjöldą, kad jie, ir Artimųjų Rytų problemas narpliodami, neišleistų iš akių Centro ir Rytų Europos problemų, nes tos abejos problemos yra vieno ir to paties planingo sovietinio imperializmo rezultatas. Veltui bus pastangos likviduoti pasekmes, kol bus užsimerkiama prieš jų priežastį. PJT pritaria JV žygiams dėl Art. Rytų, vertindamos juos, kaip realią laisvojo pasaulio kontrakciją prieš sovietinį imperializmą.

• Prez. Eisenhoweris, atsakdamas Chruščioviui, nurodo, kad viršūnių konferencija turėtų būti šaukiama pagal JT Saugumo Tarybos nustatytas sąlygas. Jis atmeta idėją, kad konferencijoje tedalyvautų tik penkos didžiosios valstybės ir sutinka vykkti bet kurin pasaulio miestam, išskyrus Maskvą.

• Bagdado pakto nariai svartsė naujosios Irako vyriouslybės pripažinimo klausimą, tačiau jis liko neišspręstas. Irakas oficialiai tebėra pakto narys.

• Iš Rytinės Vokietijos, kaip praneša oficialūs Vakarų Vokietijos šaltiniai, jau yra pabėgę 3,000,000 vokiečių.

• Berlyne per karą buvo sudaužyti Brandenburgo vartai. Juos dabar atstato, kad Berlynas turėtų senovinį charakterį. Vartai dabar yra sovietinėj zo-

JAV laivyno amfibinis tankas, vadinama "antis", Beiruto gatvėse.

DIRVA

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILNIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio. Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILNIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išeina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio. Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigta 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

V. Bakūnas (Los Angeles), P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), A. Musteikis (Detroit), R. Mieželis (Chicago), J. P. Palukaitis (Cleveland), J. Papienas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Šią savaitę...

Balys Gaidžiūnas

Vykdomo piniginio vajeus skelbiamieji daviniai rodo, kad jis pasisekęs ir jau einama į pabaigą. Idomu patirti, kas daugiausia Jums talkina ir kada manote vaju užbaigti? — klausia Dirvos bičiulis iš Philadelphiajos.

Vykdomo vajeus užsimojimas, teisingiau pasakius ryžtas Dirvą leisti du kartus per savaitę, nėra eilinis užsimojimas, lygiai kaip nėra eilinis tautinės srovės žmonių duosnumas ir tam reikalui sudėti \$20,000. Sudėti tokią sumą, kad ji užtikrintų tolimesnį darbą jau turint visas nuosavas spausdinimo mašinas.

Mūsų vykdomo vajeus laikas, žiūrint grynai ūkiniu požiūriu, nebuvo palankus. Ūkinis atoslūgis daug mūsų gerų bičiulių laikinai yra ištūmęs iš pastovių darbų. Būdami bedarbiais jie jau negali tiek duoti, kiek duotų normaliu laiku. Bet nėra pagrindo nei jais nusiskųsti. Kam mūsų dirbamas darbas iš širdies rūpi, kas siejosi tautinės spaudos reikalais, kas nori dažnesnio jos pasirodymo, tas nepasiekstų pinigine pradaryti ir iš turėtų sutauptų keletą dolerių paimiti. O kas jau yra užkietėjęs šykštuolis, tas visai išsisukindamas teisina, nors turi gražią sąskaitą banke ir valdo keliolikos apartamentų namus. Tik labai džiugu, kad tokių žmonių mes turime labai mažai ir apie juos gal visiškai neverta nė kalbėti. Jų niekas jau nepataisys.

Bendrai paėmus, šį vaju vykdančių išryškėjo, kad tautinės srovės žmonės yra labai solidariai didesnius užsimojimus vykdančių. Buvo daug tokių atvejų, kada, palyginti, labai mažai turėdami, daug davė. Davė tikėdami, kad už tuos pinigus bus atlikti dideli ir geri darbai. Buvo tokių geradarių, kurie ne tik patys davė, bet ir daugelį savo kaimynų paragino. Buvo daug tokių, kurie mums nurodė iš ko dar galima gauti ir tokiu davimui reikalingą aplinką paruošė.

Žinoma, daugiausia talkino Tautinės Sąjungos centro valdyba, ypač jos pirmininkas inž. E. Bartkus. Bet būtų labai neteisinga, jei čia nepripažintume Vilties Draugijos pirmininko Juozo Bačiūno, kuris kietai nustatė reikalingą sumą ir nuo jos nė vienu centu nenusileido. Ir labai gerai padarė. Viena, kad \$20,000 suma, tokius didelius užsimojimus vykdančių, yra pati mažiausia o antra, kad jau tos sumos 95% pasiekėm. Belikę tik 5%, dėl kurių surinkimo mes jau neabejojame, tik pagristai paželdaujam, kad ji artimiausiu laiku būtų užbaigta. Atėjus aukščiausiam laikas skelbtus planus paleisti darbais.

Iš visos širdies noriu, kad vaju būtų užbaigtas rugpiūčio mėnesį. Iki naujųjų metų tada dar turėtume keturius mėnesius ir per juos galėtume pastatyti reikalingas mašinas, prie jų kiek priprasti ir nuo 1959 metų pradžios Dirvą jau tomis mašinomis spausdinti. Reikia pilnai tikėti, ypač pasitikėti tais mūsų bičiuliais, kurie mus yra žadėję paremti, jei Dirvą pradės eiti du

kartus per savaitę. Mes savo pažadą išpildėm. Reikia, kad ir Jūs savo pažadus tesutėmė.

Vaju užbaigus mes dar kartą pakartosime Dirvoje visas tas pavardes, kurios mūsų planus parėmė, ir kokia pinigine auka prie to darbo prisidėjo. Tai padaryti mus verčia dvi aplinkybės. Viena, kad nevisi atsimena, kas labai greit ir jautriai į mūsų prašymus atsiliepė. Antra, tuo paskelbimu mes norime ir visiems aukotojams širdingai padėkoti. Padėkoti patiems aukavus ir kitus aukoti raginus. O jei kas tame sąraše nerastas vienas ar antras ten rastinos pavardės, gal gi bus tas sąrašas ir tuo požiūriu naudingas. Jis įsakmiai, negu bet kas kitas patvirtins, kad lengva didelius darbus graudžiomis kalbomis statyti, bet labai sunku prie tos statybos savo centu prisidėti...

Šį vaju vykdančių mes įsitikinom, kad turim gražų būrį gerų rėmėjų. Jais didžiujamės, lygiai didžiujamės ir tais, kurie pačiu artimiausiu laiku tą vaju mums padės užbaigti.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PProspect 8-1717
Rezidencijos RRepublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiadienį ir sekmadienį ofisas uždarytas.
Seštadienį, tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVergrade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norwest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį.
Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas: Ofiso RRepublic 7-5020
Namų WAlbrook 3-3765

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2557 W. 69th Street
(Iėjimas iš Rockwell St.)

VAL.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Seštadieniais: 2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

MARGUTIS

yra patys seniausios Amerikos lietuvių žurnals. Jis išeina kiekvieną mėnesį — yra gausiai iliustruotas, turiningas, įvairus ir skaitomas su malonumu.

Margučio adresas: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.
MARGUČIO metinė prenumera \$3.00.

KAS

UŽSISAKĖ

TAS NESIGAILEJO!

DIRVĄ —

Kas ir kur?

• SLA seimas, vykęs Chicagoje, pasibaigė praėjusį penktadienį. Seime, nors jis ir vadintas aukštinu, delegatų buvo mažoka. Didžioji dauguma kuopų visiškai nebuvo atstovaujama.

Kitas seimas, kuris bus vėl už dviejų metų, nutartas šaukti Pittsburghe.

• Vytaiui Širvydai, daugelio lietuviškų laikraščių bendradarbiui, liepos 21 d. suėjo 60 metų sukaktis.

• Skulptorius Teisutis Zikaras, vienas žymiausių lietuvių dailininkų Australijoje, garsina Lietuvą savo kūrybos darbais. Prieš keletą metų jis iškėlė keletą didelių statulų žuvusiems Antram Pasauliniam kare kariams paminėti. Jos puošia žuvusių karių monumentalią grupę, kuri sudaro Nežinomo Kario paminklą Melbourne. Jis dalyvavo eilėje australų dailininkų parodų ir buvo austrų spaudos kartkartėmis aukštai įvertintas, kaip vienas iš geriausių Viktorijos valstybės skulptorių. Pernai jis suruošė individualią, tik savo kūrinių, parodą Melbourne ir buvo spaudos teigiamai įvertintas. Keletą jo kūrinių nupirko Meno Galerijos.

Siomis dienomis Teisutis Zikaro skulptūros darbai pasipuošė naujai moderniškai pastatytas studentų atstovybės rūmas prie Melbourne Universiteto. Apie tai rašė melbourniškis Herald ir atspausdino tų darbų nuotrauką.

Skulptorius Teisutis Zikaras yra austrų dailininkų draugijos narys ir karališkame Melbourne College lektorium skulptūros skyriuje.

• Dainininkas Stasys Baranauskas priimtas dirbti į Standard Federal Savings and Loan banko tarnybą.

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenės atstovai liepos mėn. 26-27 dienomis buvo susirinkę į Vasario 16-osios gimnaziją rinkti ateinančioms metams vadovybę.

• Dirvai atsiųsta paminėti Charles Kinderio išleistas "New Original Polkas". Tame polkų gaidų leidinyje, skirtam akordeonui ir smuikui, yra 16 polkų. Kaina 75 c. Gaunama: Ch. Kinderis — 83 Harrison St., Worcester, Mass.

• Juozas Ginkus ir Vyt. Abraitis, aktyvūs tautininkų veikėjai New York'e, su žmonomis šiuo metu atostogauja Cape Cod, Mass. Ir daugiau brooklyniečių buvo ar yra išvykę į šią vietovę "sveikatos ieškoti".

• Tautinės Sąjungos 1-mojo skyriaus New York'e pirmininku dabar yra Stasys Gudas. Kiti šio skyriaus nariai yra: D. Penikas — vicepirm., dr. Br. Nemickas — sekr., inž. K. Krulikas — išd. ir Antanas Sodaitis — narys. J. Ginkus dėl nepertvėčiausios sveikatos atsisakė įeiti į valdybos sudėtį. Jis yra skyriaus garbės pirm.

BILJETUS FAUSTO OPEROS SPEKTAKLIUI CLEVELANDE RUGSĖJO MĖN. 13 D. 7:30 VAL. VAK.

Masonic Auditorium
3615 Euclid Ave.

GALIMA UŽSAKYTI PAŠTU. UŽSAKYMUS SU PINIGAIS SIŪSKITE:

Nijolė Bartuškaitė,
1893 Rosalind Ave.

East Cleveland 12, Ohio.

Kainos:

Main Floor \$6.00, \$5.00
Mezzanine \$6.00, \$5.00, \$4.00
Balcony \$5.00, \$4.00, \$3.00

Clevelande gyvenantieji bilietus gali gauti pas santaričius ir LIETUVIŲ PREKYBOS NAMUOSE
6933 SUPERIOR AVE.

ŽYDAI APIE SAVE

Neseniai skaičiau Pasaulio Žydų Kongreso pranešimą apie žydus. Padarytos studijos, remiantis visuotiniais surašymo duomenimis, bendruomeninėmis žiniomis, žydų organizacijomis ir tam tikrais apskaičiavimais rodo, jog visame pasaulyje yra 11,827,000 žydų. Iš jų JAV 5,200,000, Rusijoje — 2,000,000 ir Izraelyje — 1,760,000. Azijoje — 1,959,000, Afrikoje — 603,000, Australijoje — 64,000.

Antras klausimas, kuris ten nagrinėjamas, yra toks: Kuriose kraštuose pasireiškia priešydisks nuotaikos ar antisemitizmas? Iš 115 kraštų, kur buvo šis klausimas analizuojamas, 72 juose kraštuose nerasta jokio antisemitizmo. (Peru, Venezuela, Danija, Suomija, Islandija, Etiopija, Naujoji Zelandija ir kt.). Antisemitizmas, kaip rašo

"The Jewish News", esąs už geležinės uždangos visoje srityse. Kodėl ten antisemitizmas yra, nepaaiškinta ir nenurodyta, nes gi ten vyriausybė nemažai yra žydų kilmės asmenų.

Sovietijos žydų pareiškimas

Iš Tel-Avio praneša, jog iš Rusijos į Izraelį buvo atvykę 12 žydų ir viešėjo 2 savaites. Šią grupę sudarė iš Maskvos, Leningrado, Kijevo ir Minsko. Jie pareiškė, jog Rusijos žydai nenori vykti — emigruoti į Izraelį, nes "blogas laikas jau praėjęs ir padėtis gerėjanti". Jie taip pat pareiškė, jog senoji Rusijos žydų generacija esanti gerai įsitaipsi ir nesą jie pasiruošę palikti savo darbus ir namus (The Jewish News).

a. m.

NEW YORK

Bilietų į PLB Seimo didįjį Kongresą ir bankietą galima gauti: 1. Piliiečių Klubo Spaudos Kioske, Union Ave., ir Stagg St. kampas; 2. Atletų Klube, 1332 Halsey St., Brooklyn 27, N. Y.; 3. J. Andriušio įstaigoje, Haven Realty, 8709 Jamaica Avenue, Woodhaven; 4. J. Ginkaus Saldainių krautuvėje, 495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. Taip pat pas pavienius platintojus.

Kunigų Vienybės Seimas šiemet šaukiamas rugsėjo 25 d. Statler viešbutyje, New York'e. Seimo posėdžiai prasidės 10 val.

Dr. Vyt. Vygantas savaitgaliui buvo išvykęs į Detroitą dalyvauti Jaunimo Stovyklų rėmėjų metiniame suvažiavime rugpiūčio 26 d., kur atstovavo JS New Yorko Globos Komiteto ir pagal įgaliojimą pavienius JS rėmėjus. Taip pat dalyvavo JS metinėje šventėje sekmadienį, rugpiūčio 27 d. pačioje stovyklavietėje prie Manchester, Mich.

ARK Moterų S-gos New Yorko — New Jersey apskrt. suvažiavimas šaukiamas spalio 12 d.

Sveikiname malonius draugus ir rėmėjus

SCOTT
5c AND 10c STORE
7036 Superior Avenue

RAUDONIEJI VIDURAMŽIAI

TAI YRA

DVIDEŠIMTOJO AMŽIAUS VIDURIO RAGANŲ MEDŽIONĖS

KRONIKA

PARAŠĖ

JONAS GIRDŽIUS - KLAUSUTIS

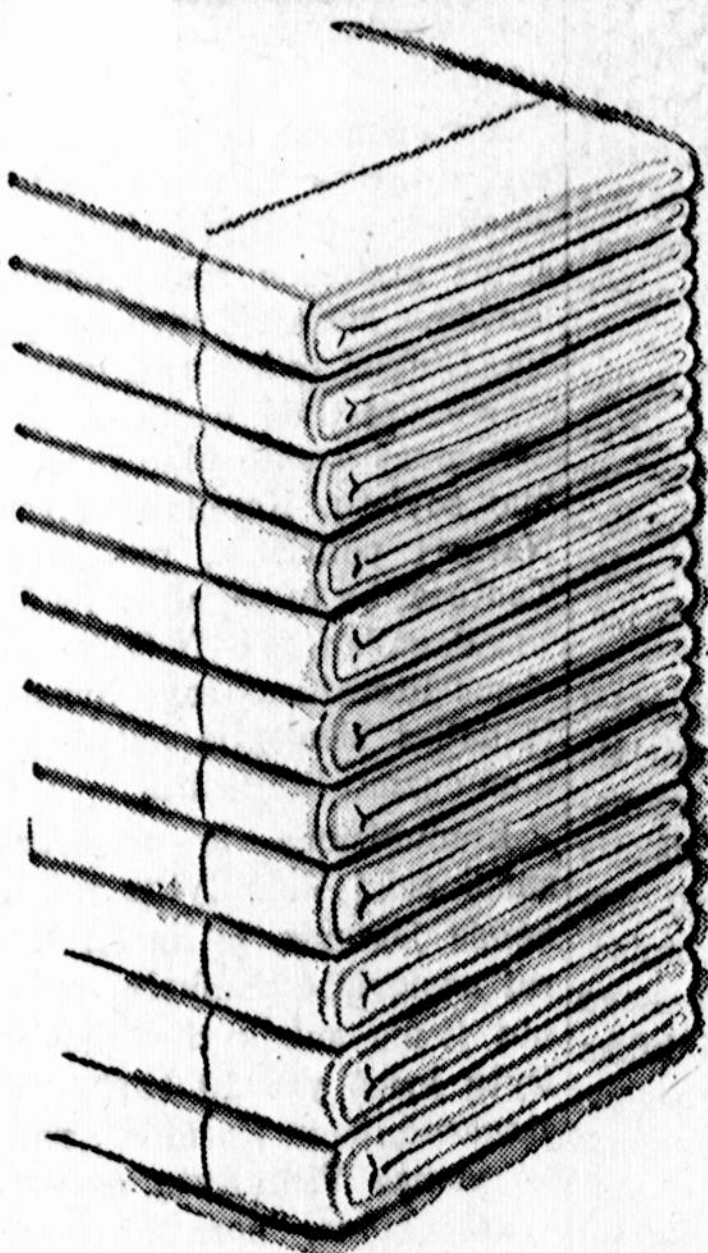
Knyga jau gauta Dirvoje. Ji yra 300 psl. ir kaštuoja po \$3.00, gi kietais viršeliais \$3.50.

Dirva yra vienintelis jos platintojas JAV. Prašom knygą tuoj užsisakyti, kad galėtume artimiausiu laiku išsiųsti.

the MAY CO'S 2 BASEMENT stores

Rugpiūčio baltasis išpardavimas

Susidaryk atsargas dabar, daug sutaupydamas...

Cannon Muslino Paklodės

Dabar žemomis kainomis...

Dydis	baltos	spalvotos	dryžuotos
72x108"	1.98	2.49	2.49
81x96"	1.98		
81x108"	2.29	2.79	2.79
90x108"	2.59		
Dvigubos	1.98	2.49	2.49
Pilno dydžio	2.29	2.79	2.79

Pagalvėliai			
42x36"	54c	69c	69c
45x36"	59c		

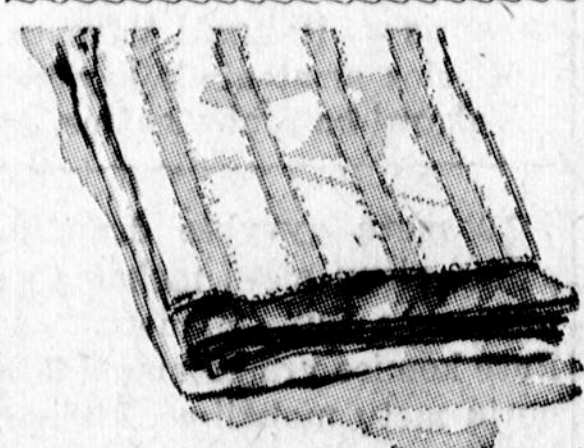
Reg. 49 c. puikūs lininiai šluostikliai 29c yd.

Tankūs, geros kokybės, labai patogūs... gerai sugeria drėgmę. Indams ir naujoji roller aparatuose.

7.98 akytos gumos Fiberlon Wonder pagalviukai 3.99

Attraukti patvariu sluoksniu, pripildyti Fiberlon acetatu ir akyta guma didesniame patogumui. Dydis 21x27".

Reg. 7.98 puikios kokybės
Miracle Blend užtiesalas 4.98

Gražūs dryžuoti užtiesalai iš acrilano, orlono ir rayono dėl spalvų ryškumo, šilumo ir patvarumo. 72x90" dydžio, su plačiais rayono satino kraštais. Kelių spalvų.

- Geltona
- Mėlyna
- Rožinė
- Žalia
- Cedar

"Cone" spaivinti Terry virtuvės rankšluosčiai 1.98
6 už arba 39 c. už viengą
Daugelio spalvų dryžuoti terry medžiagos

REG. 7.98 VERTES ACRILANO ANTKLODES 4.99
Spalvingu perkeliu attrauktos antklodės, provincijos margintos. Labai lengvos, bet šiltos.

The May Co.'s Basement Linen and Domestic Department
Downtown and On the Heights

Kazimieriniai metai (3)

LIETUVA IR MASKVA

J. JAKSTAS

Lietuvos valstybės kūrimasis nuo pat XIII a. reiškė jos nesiliaujančią plėtimąsi į rytus. Plėtimasis buvo tiesiog gaivališkas reiškinys, kurį į plačiuosius Rusijos lygumos plotus, totorių nuotolius ir sauskrūmių riurikidų silpnai vadomus su savo pranašia jėga, savaimingai skverbėsi lietuviai. Jie, kovoję su kryžiuočiais, net, gali sakyti, su visais Vakarais užgūdinti, išugdė stipriausią politinę ir karinę pajėgą centrinėje Europoje ir su ja pildė rytų tuštumą. Juk gamtoje žinomas dėsnių, skambas lotyniškai: natura abhorret a vacui (gamta nepakenčia tuštumos), reiškiasi ir istoriniame procese. Stipri, organizuota politinė jėga nepakenčia netvarkos, pakrikimo kaimynystėje, atseit, politinės tuštumos, ir stengiasi ją užpildyti.

Gediminaičių valdomi lietuviai atėjo būti organizatoriais netvarkojančio skendinčių slavų krašto, ir jie kūrė lyg imperiją centrinėje Europoje — Lietuvos Didžiąją Kunigaikštiją. Jie organizavo slavas, ne vergdami juos, kaip darė dažnai Vakarų pranašios galybės, bet rikiuodami tvarkingam politiniam gyvenimui ir dar vaduodami iš totorių jungo.

Gediminaičiai valdė slavas arba, patys prisitaikydami prie jų, net dažnai priimdami jų stačiatikių tikybą, arba palikdami riurikidus savose vietose. Jie tereikalaudavo iš jų vien paklusnybės, duoklės ir karinės tarnybos. Ši tolgantiškoji gediminaičių politika dažnai dokumentuose kartota beveik standartine formule: Mes senovės neliečiam ir naujųjų neįvedam. Tuo būdu gediminaičiai sužiedė slavas, kurių gyvenamieji plotai dešimteriopai viršijo lietuvių plotus, ir lietuvius į vieną politinę naciją, kuri pradžioje vieningai laikėsi tiek vakarų, tiek rytų atžvilgiu. Pvz., kovose su vokiečių ordinu jau nuo 14 a. pradžios dalyvavo ir slavų vienetai. Vieningi buvo Lietuvos D. K-tijos slava ir lietuviai ir kylančios Maskvos atžvilgiu bent iki XV a.

Maskva, pradžioje buvęs nežymus centras vienos dalinės kunigaikštijos, sukurto iš pietų po totorių antplūdžio traukusiu rusų, pamažu augo, pralenkdamas kitus panašius centrus. Greičiausiai geografinių sąlygų ypatingas palankumas padėjo Maskvai kilti ir jau XIV a. pradžioje (Jono Kalitos metu) ji pirmavo kitoms kunigaikštijoms. Kai Lietuvos

D. K-tija XIV a. antrojo pusėje pasiekė savo ekspansijos apogėjų, ji betarpiškai susidūrė su Maskva. Jau čia mezgėsi dviejų rusiškų plotų galybių rivalizacija, kur dar pirmavo Lietuva — vakarinės Rusijos galybė. Savo pranašumą Maskvai aiškiai pademonstravo Algirdas, padarydamas net kelis žygius prie jos sienų. Viršijanti to meto Lietuvos galybė gražiai atsispindi Nelengva yra susekti priežastis, priskiriamame posaky: "Visa Rusija, paprastai, lietuviams turėtų priklausyti" (Quod omnis Russia ad Litvanos deberet simpliciter pertinere).

Algirdo Lietuva pasiekė savo plėtimosi viršūnės, kurioje ji dar išilgai Vytauto metu. Šis valdovas savo veržlia asmenybe standžiai laikė visus D. K-tijos plotus ir jo įtaką siekė net už josios sienų. Jis sąjungininkavo su Aukšinės ordos ir Krymo totoriais, protarpiais įsiterpdavo į Pskovo ir Naugardo reikalus. Lietuvos Didž. Kunigaikštijos vienybė, josios slaviškų gyventojų ištikimybė itin išsėdėjo aikštėn tuo metu kilusiose ankstyviausiose Lietuvos metraščių redakcijose, kur slavai autoriai garbina Vytautą ir jo valdžią. Bet Vytauto apogėjaus laikai buvo ir posūkio pradžia, kur Lietuvos Didž. Kunigaikštija ėmė trauktis iš pirmajaujančios padėties.

Kronikininko užrašytame Algirdo, veikiančios istorinį procesą ir lemiančios jo pasikeitimą. Dažnai matomas vien kitimo procesas, o kitimo priežastys lieka paslaptis. Be abejo, didelis pasikeitimas įvyko visuomeniniame ir politiniame gyvenime ryšium su Lietuvos ir Lenkijos unija. Lietuvos Didž. Kunigaikštija pasuko vakarietiška kryptimi ir ortodoksiniams slaviškam pasauliui ėmė svetimėti. Per krikštą į unitą su Lenkija Lietuva pasidarė dviejų krikščioniškų pasaulių susidūrimo arena. Šių dviejų pasaulių santykiai atsiliėpdavo jos būklę.

Mums rūpimame XV a. abiejų krikščioniškų santykiuose atstovai išliko bažnytinės unijos klausimas. Jis, tiesa, buvo keliamas nuo pat bažnyčių skilimo (1054) įvairiomis progomis vis Romos iniciatyva, siekiant pasilenkti sau rytinę bažnyčią. Katalikiška tapusi Lietuva rodėsi Romai tinkamiausia unijos kraštu ir todėl XV a. pradžios sinoduose, Konstancos, Bazelio, Florencijos,

josios valdovai vis buvo kalbinami siekti unijos savoj valstybė. Lemtingos reikšmės Lietuvos santykiams su Maskva turėjo Florencijos sinodo nuspręsta unija (1439).

Iš visų bandytų unijų Florencijos buvo garsiausia tiek savo parengimu, tiek pasiekimais rytų Europai. Ji įvyko akivaizdžiai betarpiškai Konstantinopolio ir gresiančio turkų pavojaus. Bizantijos imperatorius ir bažnyčia tikėjosi per ją gauti vakariečių paramos. Tad į Florencijos sinodą suplaukė Bizantijos patriarcho ir imperatoriaus pasiuntiniai, daugybė mokytojų graikų, atvažiuojo taip pat ir Maskvos metropolitas — kurio metropolijai priklausė ir Lietuvos stačiatikių bažnyčia — Izidorius. Unija iškilmingai sutarta. Ją priėmė Bizantijos imperatorius, patriarchas ir Maskvos metropolitas.

Bet sutarčioji unija, užuot suderinusi bažnytinius priešingumus, juos dar pagilino ir bažnyčias labiau atitolino vieną nuo kitos. Mat, unija iš tikrųjų reikė rytinės bažnyčios pajungimą vakarinei, kas plačiosioms masėms, įsamonintoms jų tikėjimo pranašumu, nebuvo priimtina. Tad unija sužadino tikrą revoliuciją rytinėje bažnyčioje.

Baisiai apsvylė Maskvos patriarchas Izidorius, kai jis tikėjosi lengvai sujungusias Rusijos ir Liet. D. K-tijos stačiatikių bažnyčią su Roma. Vos grįžęs į Maskvą ir per iškilmingas pamaldas pranešęs apie uniją, jis atsidūrė kalėjime — kunigaikščio sprendimu. Kunigaikštis visai derinosi prie tikinčiųjų nuotakos, kai jis pasmerkė uniją ir vėliau (1448) per suauktą sinodą įkėlė į Maskvos, atseit, visos

LIETUVIŲ SPAUDA AUSTRALIJOJE

KAZYS KEMEZYŠ

III

Periodiniai kultūros leidiniai

Kultūrinis mėnesinis Australijos lietuvių žurnalas pasirodė taip pat 1949 metais. Leidėjas Australijos lietuvių katalikų Sv. Kazimiero draugija. Redaguoja redakcinė kolegija. Rankraščiai

Rusijos, metropolito sostą Riazanės vyskupą Joną.

Šiuo, gali sakyti, revoliuciniu aktu kunigaikštis Vasilijus II iškėlė Maskvos bažnyčią ir savo autoritetą visame stačiatikių pasaulyje. Nepaisydamas Konstantinopolio patriarcho, kuris nuo pat pradžios skyrė Rusijos bažnyčiai metropolitą, jis pats tapo stačiatikių bažnyčios galva. O netrukus sekęs Konstantinopolio žlugimas, užkariavęs jį turkams (1453), padarė Maskvos kunigaikštį pirmajaujančiu valdovu visame ortodoksiniame pasaulyje. Maskva užėmė Konstantinopolio vietą.

Iš čia gimsta trečiosios Romos idėja, kuri dokumentuose formuluota vos XVI a. pradžioje. Maskvos kunigaikštis, buvęs ligšiol teritorinis, kad ir didžiausias, valdovas, ima tituluotis "visos Rusijos viešpačiu" (Hospodar vseia Rusi), kur žodžiu "Rus" suprantamas stačiatikiškasis pasaulis. Šiuo titulu Maskvos kunigaikštis ėmė pretenduoti ir į rusišką Lietuvos žemes. Pasak rusų istoriką M. Černiavskį (Amer. Hist. Rev., 63,620) šiuo metu kilo ir "šventosios Rusijos" idėja, nors dokumentuose kur kas vėliau užfiksuota. (Bus daugiau)

prašomi siųsti kunigo Tamulio vardu. Žurnalas spausdintas rotatoriumi su spaustuvėje spausdintu viršeliu.

Tai buvo literatūros — meno — mokslo žurnalas. Lietė taip pat ekonomiką ir politiką. Trumpų tekstų anglų kalba. Šiaip rašiniai apie tėvynę. Beletristikos vertimai, poezija. Rimti moksliniai straipsniai. Lietuvių rašytojų veikalai. Laisvės mintys, informacija iš mūsų buities ir tėvynės, tikybinio turinio straipsniai. Bendrai, labai rimto turinio žurnalas. Pradžioje 30 puslapių, vėliau storėja. Viršelis nepaprastai puošnus, viduje vinjetės.

Sekantais 1950 metais žurnalą jau leidžia A. L. Katalikų kultūros draugija. Redaktorius V. Kazokas. Telpa daugiau tikybinio turinio straipsnių, bet lygiai nepamirštami ir tautiniai-kultūriniai reikalai. Poezija, informacijos bei žinios iš tėvynės. Žurnalas tuo metu labai turiningas. Ir kaip paprastai, 1950 metų pradžioje jau redakcijos atsišaukimas — finansiniai žurnalo leidimo sunkumai. Vėliau, Kazokui iš redaktorių pasitraukus, paskutinis redaktorius kun. Butkus.

1950 metų pabaigoje, išėjus žurnalo 22 numeriams, žurnalas sustoja, tariamai susijungia su "Mūsų Pastoge". Žurnalo redaktorius kun. Butkus, atsisveikindamas žodyje pažymi, kad "Užuovėja" sunkiai vertėsi, esą kun. Tamulis tikėjosi spaustuvės, bet tikrovė parodė, kad lėšų stoka nustelbė gerus norus.

Iš paskutinio žurnalo numerio paaiškėja, kad pirmuoju redak-

GREETINGS and BEST WISHES

LEONARD F. FUERST

CLERK OF COURTS

torium buvo J. Veteikis, o jam talkininkavo Pilka, Matačiūnas, Gruženka, Dirks. Būta gerų norų, didelio pasiryžimo ir užsimojimo, vienok, kaip ir kitų lietuviškų leidinių — tas pats likimas, o lemiamas veiksnys — lėšų stoka.

Kiti lietuviški leidiniai

Australijoje daugiausia buvo tikybinio pobūdžio, suprantama, spausdinti taip pat rotatoriumi. Štai "Sėkmadienis", Melbourne lietuvių katalikų parapijos savaitinis informacinis rinkinys. Red. kun. Vaseris ir kun. Kungys. Prie jo priedu išleista 12 numerių "Svyturio" — gana rimto turinio literatūros-meno-kultūros ir tautiniais tikybos klausimais. Red. kun. Vaseris ir Br. Zumeris.

Adelaideje kun. Jatulis leido apie tris metus jaunimui skirtą neperiodinį leidinį "Vaikui ir motinai". Tai religinio turinio jaunimo auklėjimui skirtas leidinys. Kaip matome, lietuvių dvasininkija, kaip kadaise sunkiais mūsų tėvynės priešpaudos laikais, taip ir čia, tremtyje, pareiškė daug iniciatyvos lietuvių tautinės sąmonės ugdymo reikais. Tiesa, "Mūsų Pastogė" metinio spaudos baltas proga, kasmet išleidžia gana gyvą ir aktualų humoro leidinį.

Nemaža įvairių leidinių pasirodė ir skautų reikalais. "Lieposnanti Lelija", LSS Australijos rajono valdybos biuletenis. "Laužo Atšvaitės", D. L. K. Kėstučio skautų d-jos neperiodinis laikraštis, leidžiamas Sydnejuje, red. paskt. B. Žalys. "Žiežirbos" ir "Pėdsekis". Nors jie visi yra grynai skautų turinio spausdiniai, vienok giliai patriotiški — literatūriniai, kas sudaro ypatingos svarbos jaunųjų auklėjimui tautiniai-lietuviška dvasia.

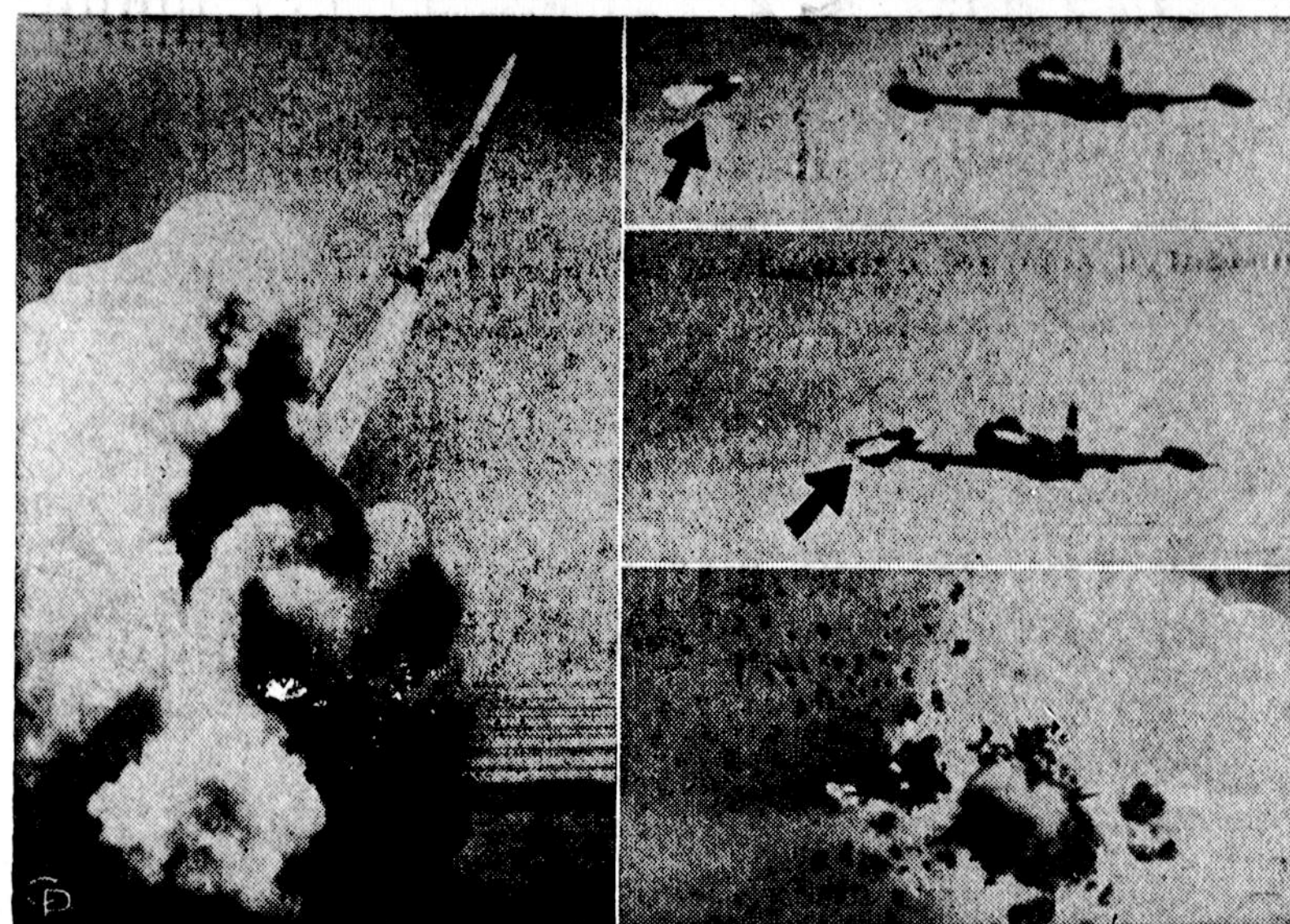
Šios apžvalgos proga tektų dar kiek stabtelėti ties klausimu, koks gi šandien vaidmuo tenka lietuviškai spaudai tame didžiuliam pasaulio kontinente — Australijoje. Juk kadaise lietuvių spaudos draudimo laikais, lietuviš-

kas spausdintas žodis nelegaliai ėjo iš užsienių mūsų tėvynės. Šandien viskas yra radikaliai pakitę. Nors kraštas ir pavergtas, bet gi, priešingai anksčiau, į visą pasaulį plaukia punda lietuviškos spaudos ir literatūros. Kartais ir labai patriotinio, suprantama su tam tikromis mums visiems gerai žinomomis tendencijomis. Taigi lietuviškas žodis ten šandien yra gyvas ir klesti, nors ir ne lietuvių tautos laisvės interesams. Taigi tie tremties lietuviški spaudos leidiniai šandien čia mums išimtinai tik patiems reikalingi. Atminkime, kad lietuviškas informacinis savaitraštis yra svarbiausias tautiečių ryšininkas tremtyje. Jame atsispindi visos mūsų dar nebeužgesę tautinis gyvenimas, mūsų lietuviškumas. Savaitinukų gyvavimas parodo, kad mes dar nesame tautiškai mirę. Ir tai tik kol dar gyva mūsų išievy senoji karta. Ar beliks nors vienas lietuviškas savaitraštis Australijoje mums išmirus, labai abejotina. Čia kaip tik jau priklauso nuo to mūsų jaunimo, kuris šandien pradeda talkininkauti savo rašiniams lietuviškoje spaudoje. Taigi, tautiniais ryšininkais ir, svarbiausia, tik šiuo visais požūriais turi būti ir likti mūsų lietuviški savaitraščiai Australijoje. Toks belieka uždavinys šandieninėse sąlygose mūsų spaudai tremtyje.

Baigdamas, aš norėčiau atsiprašyti mielus spaudos darbuotojus Australijoje, jei savo rašinyje kur būčiau paklydęs, ar ką nevisiškai tiksliai nušvietęs. Manau, kad spaudos darbuotojai mano galimas paklaidas pataisys ir kai ką trūkstamo papildys savo atskirais rašiniais.

Ta proga norėčiau padėkoti sydnėjieškiui B. Žaliui, kurio pastangomis surinktu lietuviškos spaudos rinkiniu aš galėjau pasinaudoti. Be to, turiu pridurti, kad šios mano mintys suglaustai buvo pareikštos vienoje Sydnejaus Plunksnos Klubu narių suėgoje.

(Pabaiga)

Armijos priešlėktuvinės raketos Hawk bandymai White Sands poligone.

ISTABŪS DRAUGAI

AXEL MUNTHE

(2)

— Žiūrėkite, ponas daktare, — tarė ji man netikru balsu, — aš visą laiką tikėjau, kad nebegaliu būti naudinga jokiai žmogui. Tiesa, aš pasijusdavau pinigų bazarams ir labdarybės šventėms, bet tada man nereikdavo nieko daugiau daryti, kaip tik parašyti čekį, ir aš negaliu tvirtinti, jog iš to turėdavau pasitenkinimą. Praeitą savaitę man atsitiktinai į rankas pateko Blackwoods Magazine numeris su Jūsų straipsniu apie "Žaislus Paryžiuje". Ir aš pradėjau nuo ryto iki vėlyvos nakties dirbti, kad tiems vargšams vaikams, apie kuriuos rašėte, pagaminčiau šitų lėlių. Visus drabužius pati sukirpau ir pasiuvau savo rankomis, ir skrybėlės pati padariau, ir visą laiką jaučiausi taip nuostabiai linksma ir laiminga, ir geriau miegojau, negu paskutiniaisiais mėnesiais. Su dideliu vargu suradau Jūsų pavarde ir adresą. Dabar esu čia, kad Jums padėkočiau — šiomis dvylika lėlių Jūsų pacientams.

Ir aš, kuris tą šuolį į kasdienę literatūrą buvau visai užmiršęs, stebėjau besišypsantį, nuo asarų drėgną merginos veidą, stebėjau ilgą eilę lėlių, kurios nuo mano rašomojo stalo, iš mano knygų ir popierių tarpo, priartinančiai spoksojo į mane, ir aš pirmą kar-

tą gyvenime pajutau literatiško triumfo laimę, pirmą kartą gyvenime suvokiau turįs slaptąją galią sujaudinti žmonių širdis.

Mes pasiuntėme jos elegantišką karietą namo, ir aš drauge su gėraiširdė aukotoja bei trim jos gražiausiomis lėlėmis nuvažiuojau į Impase Rouselle, pas mažąjį Petruccią ir jo broliukus. Aš pamačiau iš jos elgesio, jog ji pirmąjį kartą peržengė vargo slenkstį. Ji padalino kiekvienam vaikui po lėlę ir paraudė iš džiaugsmo, pamačiusi spinduliuojančius mažųjų veidelius ir išgirdusi motinos "Dievas telaimina Jus, panele."

Vos savaitę pralinkus, Miss pasirodė su nauju ryšuliu, su naujų lėlių tuzinu, ir vėl dvylika vargšų vaikų užmiršo savo skurdą. Kūčių dieną ji vadovavo didelei šventei tame Jardin des Plantes kvartale, kuriame gyvena daugumas neturtingų italu, ir Kalėdų eglutė linko nuo įvairiausių lėlių naštos. Kiekvieną savaitę ji atveidavo su naujomis lėlėmis, ir aš vos bežinojau, kur su jomis dingti, nes netrukus aš turėjau daugiau lėlių, negu pacientų. Ant visų mano kambario kėdžių ir stalų sėdėjo lėlės, ir mano pacientai pradėjo mane klausinėti, kaip "mieliesiems vaikeliams" sekasi, ir prašė leisti jų pasižiūrėti, o kai aš pasakydavau, jog esu nevedęs ir visai netu-

riu vaikų, nenorėdavo tikėti. Baigėsi tuo, kad pavasarį man nieko kita neliko, kaip jaunai Miss prirašyti oro permainai Sankt Moritze. Aš niekada jos daugiau nebemačiau, bet jeigu jai atsitiktinai ši knyga pakliūtų į rankas, tai jai gal bus įdomu žinoti, jog ji ir jos lėlės man sukėlė mintį, jog galbūt yra verta šią knygą išleisti.

Netrukus po to aš gavau laišką iš vieno nepažįstamo pono, kuris prisistatė didelio miesto burmistru. Jis skaitęs mano straipsnį "Žmonėms, kurie mėgsta muziką" ir, man dėkodamas, savo mieste atšaukęs draudimą gatvėse groti vargonėliais. Jis ir savo vaikus pamokęs niekada neužmiršti, jog reikia ištraukti skatikėlį iš savo kišenės kiekvienam didoriui, kurį jie sutiks, "nes galbūt jis yra Don Gaetano!"

ŽMONĖMS, KURIE MĖGSTA MUZIKĄ

Pas jį turėjau metinį abonementą. Dukart per savaitę jis atveidavo ir išgrodavo visą savo repertuarą. Ir iš simpatijos man pabaigai neretai pakartodavo Miserere iš Trubadūro, nes tai buvo jo puikiausias numeris. Jis stovėdavo ten, viduryje gatvės, ir žiūrėdavo, kol grodavo, ir mano langą. Baigęs, nusiimdavo savo abručišką smailą skrybėlę ir sušukdavo:

— Addio, Signore!

Kaip žinoma, sukamieji vargonėliai, lygiai kaip ir smuikas, skamba juo minkštes-

niais ir pilnesniais garsais, juo jie yra senesni. Senojo muzikanto vargonėliai buvo labai geri. Tai ne tie modernūs triukšmingi instrumentai, kurie bando pavaizduoti visą orkestrą su fleitomis, varpais ir triukšmingu būgnų dundesiu, ne, tai buvo liūdni, senoviški vargonėliai, kurie sugebėdavo suteikti svajingą žavumą net gyviausiam allegretto, kurio išdidžiame maršo takte būdavo girdimas vos pagaunamas rezignacijos tonas. Švelniuose repertuaro gabaluose, kur neskambanti drebanti melodija, it palūžęs seno žmogaus balsas, verždavusi apdriusius diskanto vamzdelius, sudrebėdavo ir žemieji registrai, lyg prislopintas atodūsis. Kartais pavargę vargonėliai visai netekdavo balso, tada senis rūpestingai išsukdavo porą tylių taktų, kurie savo iškalbinga tyla būdavo labiau jaudinantys, negu pati muzika.

Žinoma, tai buvo dėkingas instrumentas, bet ir pats senis turėdavo asmeninės įtakos tai melancholijai, kuri mane visada apnikdavo, išgirdus jo muziką.

Jis prisilaikė Jardin des Plantes vargšų kvartale, ir savo vienišose klajonėse po tą kvartalą aš kartais įsijungdavau į apdriksusių gatvės vaikėžų būrį, kurie sudarė negausią jo auditoriją. Mes susipažinome vėly rudens, vieną labai miglotą rudens dieną. Aš sėdėjau ten ant suolo po gelstančiais medžiais, kurie veltui buvo bandę niūrią aplinką pagyvinti trupučių vasaros, o dabar

beviltingai bėrė paskutinius savo lapus; tarytum melancholiškas akompaniamentas mano sunkioms mintims, viename kieme senis vargonėliai sukosėjo arią iš paskutinio Traviatos veiksmo: "Addio del passato bei sogni ridenti."

Mano mintys nutrūko, kai muzika nutilo. Senis, išgrojęs visą repertuarą, apžvelgė beviltingu žvilgsniu savo publiką ir rezignuodamas kišo beždionėlę po palto skverną, ruošdamasis eiti toliau. Aš jau nuo seniai mėgau vargonėlius ir turėjau pakankamai klausos, kad galėčiau gerą muziką atskirti nuo prastos. Priėjau ir padėkojau seniui, ir paprašiau jį dar truputį pagroti, jeigu jo ranka nesanti labai pavargusi. Jis, matyt, nebuvo pripratęs prie pagyrimų, tas senasis muzikantas, jis pažvelgė į mane tokiu liūdnu abejungu žvilgsniu, kad man net pasidarė griaudu, ir paklausė, ar esąs koks ypatingas gabalas, kurį aš norėčiau išgirsti. Palikau pasirinkimą pačiam seniui. Po kelių paslaptinių manevrų aplink kažkokį varžtą apačioje vargonėlių, kurie savo gėlmės atsakė pusiau alpančio aiktėjimui, jis iš lėto, su tam tikru iškilmingumu, pradėjo sukti rankeną.

— Questo per gli amici (šis tas geriems draugams), — pasakė, draugiškai žvelgdamas į mane.

(Bus daugiau)

Tautos likimu besisielojant

ALEKSANDRAS MERKELIS

Kiekvieną idėją gyvendinant, atsiranda jos šalininkų ir priešininkų, betgi daugiausia jai yra abejingų, kurie labiausiai lemia, ilgainiui tapdami gyvendinamosios idėjos šalininkais ar priešininkais, ar pagaliau visą laiką jai likdami abejingi. Abejingumas galbūt ir yra vienas iš didžiausių kiekvienos gyvendinamosios idėjos priešų.

Daugiausia visuomeninės idėjos lieka neįgyvendintos ne dėl jų priešų pastangų, bet dėl visuomenės abejingumo joms, jomis nesidomėjimo. Tad, kurią idėją gyvendinant, svarbiausia ne tiek kova su jos priešininkais, kiek kova su jos priešininkais, kurie nugalėjimas visuomenės abejingumo, kitais žodžiais tariant, jos sudominimas skelbiama idėja, jos patraukimas į šalininkų pusę. Šiam teigimui ryškiausias pavyzdys — mūsų tautinis atgijimas bei kultūrinis renesansas.

Lietuvių tautinio atgijimo pradžioje jo šalininkų buvo nedaug, o priešininkų daug, bet daugiausia abejingųjų. Lietuvių tautinio atgijimo šalininkai, tiesa, kovojo su jo priešininkais, ir tos kovos pėdsakų mūsų netolimoj praeityje apstu. Tačiau ne toji kova buvo lemiamas veiksnys, bet abejingieji, kurie tolydžio tirpo lyg pavasario saulutės kaitinamas sniegas, išsijungdami į šalininkų gretas.

Arba štai vėl kitas ryškus, daug sakas pavyzdys: Nepriklausomajam Lietuvos kultūrininkų nuolat buvo keliamas Kultūros Fondo reikalingumas. Vyriausybės atrodė, kad toks fondas nereikalingas, nes valstybės biudžetė esą pakankamai lėšų skiriamų kultūros reikalams. Visuomenė dėl Kultūros Fondo buvo abejinga. Nors, kovojant dėl Kultūros Fondo, ir daug rašalo išlieta, tačiau kova nelaimėta daugiausia dėl visuomenės abejingumo. Kas Lietuvai buvo svarbiau? Kultūros ar Ginklų Fondas, šiandien rodo, kiekvienam aišku, betgi Ginklų Fondą turėjome, nes visuomenė jam buvo neabejinga ir dosni.

Kultūros Fondą norėta labiau stiprinti tautos gyvybę, o Ginklų Fondą — valstybės saugumą. Valstybės saugumas atrodė svarbesnis, negu tautos gyvybė, į kurią lyg, rodos, niekas nesikišintų. Tiesa, tautos gyvybė ir gėrė yra glaudžiai susietos su valstybe, tačiau valstybė nėra vienintelis tautos gyvybės ir gėrės laidas; tauta gali gyventi ir be valstybės, ir jos gyvybė bei stiprybė daugiausia priklauso nuo jos kultūros.

Antrasis Pasaulinis karas įrodė, kad ir didelės bei stiprios valstybės gali būti greit sugriautos, o jas sudariusios tautos lieka, ir jos anksčiau ar vėliau savas valstybes atstato. Tad ne valstybė yra tautos pagrindas, bet tauta valstybės.

Kilmė, kalba, gyvenamasis kraštas, kultūra ir bendro likimo pajautimas žmones jungia į tautą, kurią daugeliu atžvilgiu galėtume laikyti plačia prasme didesne bendruomene, o valstybė jos tobula organizacija, nes ir tauta bei valstybė yra išaugusios iš tų pačių veiksmų, kurie žmones vėrė burtis į bendruomenę.

Pastangos išlikti, išlaikyti ką nors likimiškai svarbaus, ką nors teikiančio gerovę sukurti ir yra tie svarbiausi veiksniai, vėrė burtis į bendruomenę.

Vienam gryčioj nesmagu,
Vienam girioje baugu;
Kai du stos,
Visados
Baimės nepažins;
Nuo vilkų
Ir meškų
Kits kita apgins.
(Adomas Jakštas)

Gyvenant savo gimtajame krašte, bendruomeninis gyvenimas nepastebimai, lyg laikas, teka savo įprastine vaga, kurią tik pamažu keičia įvairios aplinkybės. Tačiau, dėl vienokių ar ki-

tokių priežasčių atsidūrus svečioje šalyje, skaudžiai pajaučiamas savos bendruomenės reikšmė. Gimtojo krašto bei savųjų žmonių ilgesys, svetima aplinka ir baimė dėl neiškaus rytojaus, daugiausia dėl kalbos nemokėjimo negalėjimas pritaipyti prie vietinių ir vėrėta svetur atsidūrus burtis į savas draugijas, sudarančias tautinės bendruomenės pradus. Ilgainiui, nykstant gimtojo krašto bei savųjų žmonių ilgesiui, apsiplatus su nauja aplinka ir joje tvėriau bei pastoviau įsikūrus, be abejo, silpnėja ir tautinis tarpusavio bendravimas. Tai natūralu ir neišvengiamas.

Antroji sovietų okupacija iš gimtojo krašto išgavo dešimtis tūkstančių lietuvių, kuriuos po karo Vakarų Vokietijoje daugiausia bendras likimas sujungė į glaudžią tautinę bendruomenę, gražiai klestėjusią savo kultūrinio gyvenimo. Gražiai klestėjusi ir ryškų kultūrinį pėdsaką palikusi lietuvių tautinė bendruomenė kėlė šviesių vilčių, kad ir emigracijoje toji bendruomenė ne tik išliks, bet ir stiprės, jungdama naujuosius ir senuosius ateivius.

Nors jau greit dešimt metų sukaks, kai lietuviai tremtiniai pradėjo emigruoti į užjūrio kraštus, tačiau tos šviesios viltys dar kol kas tebėra viltimis, drumsčiamomis pesimistų, kad jos ne realios ir neįgyvendinamos. Daugis idėjų iš pradžių atrodė neraišios bei neįgyvendinamos, ir daugiau priešininkų negu šalininkų randa. Tačiau, anot Maironio, idėjos, jei didžios, nemiršta kaip žmonės. O pasaulio lietuvių bendruomenės idėja Lietuvai dilingi, nes jos, nors ir dalinis, įgyvendinimas daug lemia Lietuvos laisvės bylai ir nepriklausomos valstybės atstatymui.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vyriausias tikslas — išlaikyti svetur išblaškytų lietuvių tautybę, besireiškiančią veikliu kultūrinio gyvenimu ir kūryba. Tada ypač svarbu dabar, kai lietuvių tauta ir jos kultūra komunizmo žalojamos ir naikinamos.

Atstatomai nepriklausomai Lietuvos valstybei medžiaginių šteklių galės duoti ir kiti kraštai, tačiau kultūrinio vertybių tik patys lietuviai. Tad laisvajame pasaulyje esančių lietuvių tautinės gyvybės išlaikymas yra neatsiejamas su mūsų tautos laisvinimu ir nepriklausomos Lietuvos atstatymu. Tautinei gyvybei silpnėjant, minkės ir Lietuvos laisvinimo pastangos.

Ligi šiol pasaulio lietuvių bendruomeninis gyvenimas daugiausia reikšėsi įvairiose draugijose, kurios buvo steigiamos tam tikriems, dažniausia šalpos, tikslams siekti. Dabartinė Pasaulio Lietuvių Bendruomenė telkia visus laisvuosius lietuvius, siekiančius išlaikyti savo tautybę ir besirūpinančius laisvinti savo pavergtą tautą. Bendruomenė yra platesnės apimties ir didesnės reikšmės kolektyvas negu draugijos.

Tautinei bendruomenei, stipriai veikiamai svetimos kultūros ir aplinkos, išlaikyti nelengva. Kiekvienas žmogus iš prigimties laugiausiai ar mažiau yra savanaukiškas ir linkstas ten, kur mato ar tikisi sau daugiau medžiaginės naudos. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė niekam nežada ir negali duoti medžiaginės naudos, o dar iš savo narių prašo aukos. Tad veiksminga Pasaulio Lietuvių Bendruomenė — idealistinis sambūris, kurio narių gyvenimo tikslas ne medžiaginė nauda, bet savo tautos gerovė ir laisvė, kartais reikalaujanti iš žmogaus net herojiškos aukos.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės jėga ne jos narių gausumas, bet tautiškai idealistinis nusiteikimas, palaikąs ir ugda Pasaulio Lietuvių Bendruomenės tautinę sąmonę ir jos narių kūrybi-

nį pajėgumą. Be idealizmo ir pasiaukojimo svetur išlaikyti savo tautinę kultūrą, o tuo pačiu ir tautinę gyvybę, neįmanoma. Turime daug lietuvių, kurie, gyvendami svetur po keliasdešimt metų, išlaikė savo kalbą ir save laiko lietuviais, tačiau jie mažai, o kai kurie visiškai nesidomi savo tautos kultūra ir Lietuvos likimu.

Veiksminga tautinę bendruomenę sudaro tik kultūriškai veiklūs, savo tautos likimu besidomintys ir jos šviesesnei atečiai dirbą. Veiksmingai bendruomenei svarbu pastovi organizacija, tačiau ji tik jos rėmai, kuriuose jos turiningą poveiklį kuria bendruomenės narių kultūrinė veikla.

(Bus daugiau)

NORINTIEJI VASAROTI

savininkų Stasio Lūšio ir Brutenio L. Veito vasarvietėje, kuri randasi saulėtam Cape Code, kreipiasi sekančiu adresu:
Colonial Inn
Beach St.
Monument Beach
Cape Cod, Mass.

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

THOMAS J. UNIK CO.

INSURANCE AGENCY

EVERYTHING IN INSURANCE

East 9th St. Pier Bldg.

TO 1-0200

GREETINGS and BEST WISHES

THE EXCELSIOR VARNISH WORKS INCORPORATED

1228 WEST 74th STREET

AT 1-8600

IŠ LAIŠKŲ REDAKCIJAI

Mielas Pone Redaktoriau,

Šių metų Dirvos vertingam 55 numeryje tilpo įdomi ir džiuginanti žinia, tiek skirtinga nuo įprastųjų kasdieninių... Žinia liečia mūsų tautos valstybinio genijaus kūrinį — garsųjį Lietuvos Statutą. Gerai, kad ši reikybė (Amerikoje gal unikumas) išliko per tokius naikinančius karus. Gerai, kad šviesusis tautietis ją užėjo. Gerai, kad sudomėjo mūsų skautai ir pagarsino. Gerai, kad statutą įgijo, susipratęs lietuvis, ponas Čikštas. Gerai, kad sutiko be pelno perleisti savajai visuomenei...

Būtų dar geriau jei: 1) ponas Jonas Čikštas panorėtų tapti mecenatu ir bent šimtuką nuo kainos numestų; 2) jei čikagiečiai aukomis padėtų šią knygą išpirkti; 3) knygos turinys būtų padaugintas nors ir fotografijos būdu ir tuo pačiu apsaugotas nuo pražuvimo; 4) nuorašus galėtų įsigyti, užinteresuotieji; 5) jei kompetetingi asmenys paruoštų teksto vertimus lietuvių ir anglų kalbomis; artėjant 400 metų

sukakčiai nuo pagrindinės t. y. antrosios Lietuvos Statuto redakcijos paruošimo, tą stambų mūsų tautos kultūros istorinį įvykį atžymėtumėm išleidžiant gražiai statuto išbaigtą III-ją redakciją dviem kalbom, o gal net trečiaja, originalo, kalba; 6) jei leidinį paskleistumėm atitinkamose mokslo įstaigose ir laisvojo pasaulio žymesiose bibliotekose bei teisininkų ir politikų sambūriuose bei draugijose.

Tai būtų: 1) žygis, kuris gerokai paremtų mūsų Tėvynės išlaisvinimo bylą; 2) įvykis, kuris teigiamai pristatytų ir užtarnautų išskeltų mūsų tautai mažokai apie mūsų garbingą valstybinę praeitį žinančių anglo-saksų tarpe; 3) reiškinys, stiprinąs lietuvių mūsų jaunosios kartos; 4) vertingas įnašas teisės ir teisės istorijos mokslams; 5) gausūs šaltiniai, dabar sunkiai prieinamas, mūsų praeities kultūros istorikams; 6) vertinga sava medžiaga mūsų doktorantų disertacijoms. Jų darbai garsintų mūsų tautą mokslo šventyklose; 7) aukštesnio lygmens, patvaresnis mūsų viešumoje pasirodymas; daug svarbesnis ir svarbesnis negu "liaudies" šokiai, tautiškos dainos, primityvūs smūkeliai, vitražai, archeologinės iškasenos, memorandumai ir "kongresų" rezoliucijos bei nutarimai; 8) tai būtų realus darbas, kuris apjungtų mus visus, ir, tinka-

Kviečiu jus įrodyti, ką jūs patys galite...
PASLĖPTAS GIRDEJIMO PRIETAISAS
kaip niekad su

Beltone HEARING GLASSES

- Galite girdėti su ABIEM ausim.
- Jokio guziko ausyje. Jokio šniūro.
- Jokio specialiojo prijungimo už ausies.
- Duoda high fidelity girdėjimą.
- Stipri hearing aid paslėpta akinuose!
- Beveik nepastebima triūbele nuneša garso į ausį.
- Niekio paslėpta plaukuose ar rūboose.

Duodama KNYGA NEMOKAMAI suapžindinti su visais stebuklingais naujais patogumais geresniam girdėjimui ir to aparo paslėpimo, neįmanoma iki dabar užsikite, pasaukite, ar rašykite šią dieną.

Atsiųskite man nemokamai knygelę apie Beltone Hearing Glasses.

Pavardė

Adresas:

Šaukite Mr. NORBUTAS

Main 1-5252

406 Citizens Bldg.

850 Euclid Avenue

Namų telefonas TU 6-1149

Vienas Toledo gyventojas dėl įvairumo sumanė pasistatyti namus ant Ohio-Michigano valstybių ribos. Pasirodė, jog jam reikėjo ne tik dviejų leidimų namų statymui, bet reikia mokėtis ir mokesčius dviejose valstybėse.

Pagarsėjęs Elvis Presley, paklaustas kokias dainas jis dainuoja, atsakė, jog liaudies. Paklauskėjas nustebejo pridėjo: "Kokios planetos?"

Teisme buvo skyrybų byla. Abu tėvai norėjo pasilikti du vaikus. Kadangi buvo tik trys vaikai, tai teisėjas sakė: "Aš nesu Saliamonas ir negaliu jums padalyti po pusantro vaiko. Žinot ką, vykite į namus ir dar vienus metus kartu pagyvenkit. Jei nebūsite patenkinti, tai tada aš galėsiu jums abiem paskirti po du vaikus."

Žmona į teisėjo pastabą atsakė nelaukai: "Jei būčiau į tą vyrą žiūrėjusi, tai ir tų trijų vaikų nebūčiau turėjusi."

Coca-Cola
Family Fun Day
Euclid Beach Park

Trečiadienį Rugp. 6
Atvesk šeimą visai dienai ir džiaugsmui...

- Visos kainos sumažintos!
- 14 pramogų po nikelių kiekviena
- 10 pramogų tik po 2 nikelius
- 4 didžiosios pramogos tik po 3 nikelius kiekviena

- Butelis Coke tik nikelis
- Puikūs TV ir radio žvaigždžių pasirodymai
- LAISVAS ĮEJIMAS VISI KVIEČIAM!
- Coca-Cola diena...

Kitą trečiadienį, rugpjūčio 6
1:00 P. M. iki vidurnakčio.
EUCLID BEACH PARK

Tai gyvenimas!

sportą jūs mėgstat... alų mėgstat — Stroh's

Amerikoj tik

ugnim virtas

alus!

Jums patiks

Stroh's

Dabar vietinėmis kainomis

jis šviesesnis!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

IR TAIP GYVENIME BŪNA.

Vieno Alabamos miesto gyventojai prašė miesto savivaldybės išpilti gatvę. Jų nustebinimui gavo įsakymą namus patraukti nuo gatvės, nes pasirodė, jog namų statytojai padarė klaidą ir namus pastatė gatvei skirtoje žemėje.

Vienai moteriškai dingo brangus deimantinis žiedas. Buvo įtartas šeimos šunelis. Veterinarijos gydytojas persvietęs šunį nerado žiedo, bet pasiūlė persviesti jį keturių metų sūnų. Ir neapsiriko...

Vienas Nebraskos kaimelis užmiršo praveisti savivaldybių rinkimus ir tuo sutapė 25 dolerius.

REZOLIUCIJOS, KURIAS P. GRIGAITIS SLEPIA

Amerikos Lietuvių Kongrese buvo priimta eilė rezoliucijų, kurių dalį ALT sekretorius, skaitydamas nesvarbiomis, lietuvių spaudai neišsiuntinėjo ir jas nuo visuomenės slepia. Pasistengė jas gauti ir čia pagarsinti. Red.

STATUTO PAKĖITIMO REIKALU

Amerikos Lietuvių Kongresas, įvykęs 1958 m. birželio 27-28 d. Bostone, siūlo Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomajam Komitetui sudaryti specialią komisiją Tarybos statuto paruošti ir pakeisto statuto projektą pateikti svarstyti artimiausiam Tarybos suvažiavimui.

Keičiant Tarybos statutą, turėtų būti svarstomi nuostatai, numatą šaukiamųjų kongresų kompetencijas, Vykdomojo komiteto narių rotaciją ir jaunimo Tarybų įjungimo būdus.

SKATINA DALYVAUTI PL. BENDRUOMENĖS SEIME

Kongresas, pritardamas lietuvių bendruomenės idėjai, skatina lietuvių dalyvauti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime, įvyksiančiame 1958 m. rugpjūčio 28-31 d. New Yorke.

LEŠŲ PASKIRSTYMO REIKALU

Amerikos Lietuvių Taryba iš lietuvių visuomenės surinktasias lėšas skiria Lietuvos laisvinimo institucijoms, atsižvelgdama į reikalo svarbą, pagal iš anksto paruoštą samatą ir reikalaujama iš lėšų gavėjo atliktųjų darbų ir išlaidų apyskaitų.

DĖL KONGRESŲ IR SUVAŽIAVIMŲ TVARKOS

Kongresas pageidauja, kad ateityje įvyksiančių Tarybos suvažiavimų ir kongresų programą būtų paskelbtos visuomenei iš anksto, o visi pranešimai tinkamai raštu paruošti.

PASAULINĖS PARODOS REIKALU

Kongresas prašo Amerikos Lietuvių Tarybą kvieisti Čikagos

Lietuvių Prekybos Rūmus pasirūpinti, kad Čikagoje įvyksiančioje Pasaulinėje Parodoje būtų tinkamai reprezentuojama Lietuva.

LITUANUS RĖMIMO REIKALU

Giliai vertindamas Lietuvių Studentų Sąjungos žurnalo LITUANUS informacinį darbą, Kongresas

a. džiaugiasi lietuviško jaunimo konkrečiomis pastangomis informuoti svetimą pasaulį apie Lietuvą ir jos dabartinę būklę bei lietuvių, jų laimėjimus ir kūrybines pastangas įvairiose gyvenimo srityse;

b. ragina visus Amerikos lietuvius remti šį prasmingą jaunimo darbą savo bendradarbiavimu ir pinigine parama;

c. siūlo, kad Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomasis Komitetas rastų tinkamus būdus paremti LITUANUS leidimą.

Red. pastaba. Dar trūksta vienos rezoliucijos, kuria kreipiamasi į Lietuvos diplomatus ir visas Lietuvos laisvinimo institucijas. Ją gavę paskelbsime vėliau.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rankiniai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS,
609 Society for Savings Bldg.
Telef.: Main 1-1773
Rezidencija: PENINSULA 252

24 valandų telefonu patarnavimas, kada jūs turite adresavimo ar nerrakymo darbus. Paimam ir atgal grąžinam.
Ruby's Telephone Answering Service
EN 1-6838 (57)

Mirė Jonas Alekna

senosios kartos veikėjas, ilgametis SLA 136 kuopos pirmininkas, nuolatinis Dirvos skaitytojas ir jo bičiulis.
Jonas Alekna jaunose dienose buvo labai aktyvus dainininkas, su savo dukrele dainavęs lietuvių parengimuose ir tuo įvairinėse menines programas.

Prieš porą metų J. Alekna sunkiau susirgo, gydėsi namuose ir ligoninėse, bet jau sveikatos neatgavo, ir liepos mėn. 28 d. anksčiau rytą — 2 val., mirė Policlinic Hospital.

Liko žmona, duklė su šeima, brolis Pranas Clevelande, du broliai Australijoje, trys seserys ir vienas brolis Lietuvoje ir vienas brolis Sibire.

Pašarvotas Jokubauskų laidotuvėms namuose Edna gatvė. Laidojimas šį ketvirtadienį 9:30 val. ryto.

Į brolio laidotuves,

iš Los Angeles, buvo atvažiuojęs Jonas Chmieliauskas su poniu.

Gedgaudai jau Californijoje

Edv. Gedgaudo šeimos dalis — žmona ir vaikai jau anksčiau buvo išsikėlę į Santa Monica, Cal., o pastaruoju metu ten išsikėlė ir Edv. Gedgaudas. Clevelande gyvendamas aktyviai talkino lietuvištosios mokyklai ir skautams.

Parėmė skautus

Be anksčiau skelbtųjų į Clevelando Skautų Tėvų Komiteto vaju atsiliepė:

Po \$10.00 — Dr. Brazaitis ir p. Civinskas; po \$5.00 — P. Žiūris, Dr. Martus, J. Virbalis, V. Matulevičius, V. Strimaitis, Victor Sumas, ponis Kudokienė, K. Senikas, V. Bacevičius, V. K. Baranauškas, A. Juozaitis ir Vyt. Bakūnas. Komitetas aukotojams širdingai dėkoja. Vajus tęsiasi visą liepos mėnesį.

Ar įstoja į VILTIUS draugija?

KVIETIMAS

SEŠTADIENĮ, RUGPJŪČIO 2 DIENĄ 7 VAL. VAK. GRAŽIOJE LAKE SHORE COUNTRY CLUB SALĖJE LIETUVIŲ RADIO KLUBAS RENGIA SAVO TRADICINĮ VASAROS VAKARĄ.

PROGRAMĄ ATLIKS VIESNIA IŠ CHICAGOS SOLISTĖ SALOMĖJA VALIUKIENĖ IR AKTORIUS PETRAS MAŽELIS. ŠOKIŲ ORKESTRAS, VAISĖS IR ŠIMTAI ATSLANKANČIŲ RADIJO RĖMĖJŲ SUKURIA JAUKIĄ MŪSŲ VAKARŲ NUOTAIKĄ.

TĖVIŠKĖS GARSŲ RADIJAS MALONIAI KVIEČIA VISUS SAVO BIČIULIUS IŠ CLEVELANDO IR APYLINKIŲ DALYVAUTI ŠIAME VAKARE.

Bilietai kainos — studentams ir moksleiviams \$1.50, kitiems — \$2.50. Staliukus rezervuoti pas J. Kaklauską telef. GL 1-2350 arba J. Stempužį telef. UL 1-2426. Sekmdienį bilietai parduodami Spaudos Kioske.

Nuoširdžiai visų savo rėmėjų laukdama

LIETUVIŲ RADIO KLUBO VALDYBA

RADIJO VAKARE

aktoriaus Petras Maželis su Romu Apanavičium atliks ištrauką iš premijuotos dramos Penki Stulpai Turgaus Aikštėje. Solistė Salomėja Valiukienė pasirodys pirmą kartą Clevelande, atlikdama dainų ir arijų koncertą.

Solistė gražiai pasirodė Fausto operoje Chicagoje bei viename amerikiečių teatre.

Radio vakaras įvyksta šeštadienį, rugpjūčio 2 dieną Lake Shore Country Club (Eddy Rd. ir Lake Shore Blvd.). Pradžią 7 val. vak.

Algirdas Brazis,

baritonas, dainuos Valentino partiją Clevelande statomos Fausto operos spektaklyje. Algirdas Brazis prieš keletą metų dainavo Metropolitan Opera Company New Yorke. Šiuo metu dainuoja Chicago Lyric Opera kompanijoje.

Fausto spektaklis, kurį atlieka Chicago Lietuvių Choro "Vytis" suorganizuotas operos vietetas, įvyks rugsėjo mėn. 13 d. Masonic Auditorium, 3615 Euclid Ave.

Dvi garsios bendrovės,

May So. ir Singer Sewing Machine Co., praneša, kad abiejose May Co. krautuvėse atidaromi Singer siuvamųjų mašinų skyriai. May's Downtown krautuvėje šis skyrius bus 4 aukšte, o Heights krautuvėje — pirmame aukšte. (Sk.)

GERESNĖS statybos kontraktoriai

IŠTATO MONCRIEF ORO VENTILIACIJĄ

• ŠALDO vasarą • ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

CleveChecks

SPECIAL BUDGET CHECKING ACCOUNTS

REGULAR CHECKING ACCOUNTS, TOO • USE THE ONE BEST FOR YOU!

The Cleveland Trust Company

65 CONVENIENT BANKING OFFICES

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

EDDY IR ST. CLAIR RAJONE

Geras 4 šeimų namas. Gaso šild. Ramioje vietoje. Tame pačiame rajone turime dviejų ir vienos šeimos namų.

RAY NAUSNERIS,

Namų prekyba; namų, baldų ir automašinų apdrauda.
11809 St. Clair
UL 1-3919 LI 1-9216

Parduodamas namas

East Clevelande naujai besikuriančioj lietuvių kolonijoj, prie labai gerų susisiekimo kelių, parduodamas geram stovy 9 kambarių namas su visais patogumais.

Kreiptis į savininką (anglų kalba) telef. PO 1-0164. (59)

NEURA PICNIC GROVE

dabar kiekvieną savaitės dieną išnuomojamas gegužinėms-piknikams. Naujai atremontuota šokių salė ir bufetas, didelė sporto aikštė, gražioje apylinkėje, daug vietos automobiliams pastatyti. Skambinti HE 2-1280.

THREE WAY PAINTING CO.

Lietuviška įmonė atlieka įvairius naujų ir senų namų dažymo ir dekoravimo darbus iš lauko ir viduje.

Lietuviams darome nuolaidą.
J. ir E. Ignatavičiai
677 E. 128th St. Tel. MU-1-8368

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

BALTIJOS PREKYBOS NAMAI

(6933 Superior Ave.)

praneša savo klientams, kad gauti Lietuvoje pagamintų plokštelių siunta jau baigiama išparduoti. Kurie dar norėtų plokštelių įsigyti, prašome pasiskubinti.

Per mus yra geriausias siuntinių į Lietuvą pasiuntimas ir jų sudarymas, nes mes turime didelį pasirinkimą puikių vietinių ir anglišku vilnonių medžiagų, šilko, tafetos, be to skarelių, kojinių, plaukams kirpti mašinelių, odų, pamašų ir kt.

Jūs galėsite čia pat atsisėdę prie stalo per keliolika minučių sudaryti ir pasiųsti siuntinį. Nebus laiko gaišinimo, patogų, o ir kainos yra neaukštos.

Be to turime ištisą eilę tautiškų dalykų, kaip juostų, takelių, pagalvėlių, rašomų mašinėlių, lietuviškų šriftų, gintaro dirbinių, medžio drožinių, paveikslų ir t.t. Dėkojame už Jūsų atsilankymą.

Linksmą šeimos dieną

Euclid Beach parke, rugpjūčio mėn. 6 d. rengia Coca-Cola Bottling Co. Žiūrėk specialų skelbimą.

D E M E S I O ! GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Persiunčia Jūsų sudarytus naujų daiktų siuntinius

į Lietuvą ir visus Rusijos kraštus, apmokant muitą siuntėjui. Gavėjas nieko neturi primokėti. Galima siųsti iki 44 svarų, jeigu persiunčiamieji daiktai telpa dėžėje, kurios dydis nustatytas JAV pašto taisyklė.

Oro paštu galima siųsti iki 22 svarų. Maistą kartu su rūbais siųsti neleidžiama.

Ištaiga yra naujai perorganizuota ir klientų patogumui naujose patalpose.

Gauta urmo kainomis gerų vilnonių medžiagų ir odos. Šios prekės parduodamos siuntėjams savikaina.

Priėmimo valandos kasdien nuo 9:30 iki 6 val. Trečdieniais nuo 9:30 iki 8 val. Šeštadieniais nuo 9 iki 3 val.

Adresas: 1313 Addison Rd., kampas Superior ir E. 71st St. Tel. UT 1-0806.

Labdarybės Draugija

rengia pikniką ateinančią sekmadienį, rugpjūčio 3 d., ponios Čepienės kieme, 17903 Dorchester Dr. Pradžią 2 val. Visi lietuviai kviečiami atsilankyti. Pelnas bus skiriamas naujosios parapijos mokyklos fondui.

Parduoda savininkas

8 k. vienos šeimos namas. 4 mieg. Naujas vandens šildytas. Storms and screens. Kilimai. Prie susisiekimo ir mokyklos. Labai geram stovy, E. 115 ir St. Clair rajone.

Saukti: LI 1-0853. (57)

6 k. mūrinis namas

Prie St. Clair ir Eddy Rd. Labai geras pirkinys. Gerai įrengta, visur variniai vamzdžiai. Banko įkainuota \$18,500, bet prašoma tik \$17,300.

Kapel Realty, Inc.

RE 1-0400 * 25000 Euclid Ave.

PRANEŠAMA... NATIONWIDE'S naujas ŠEIMOS DRAUDIMAS

Vienas gyvybės draudimas padengia visą jūsų šeimą... net automatiškai kiekvieną naujai prisidėjusį (po 14 amžiaus dienų) NE KIEK NEPADIDEJANT už mokamą vieną draudimą!

PAULINA MOZURAITIS, Agentas SK 1-2183

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Svarcas
1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352
Atđara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas. Parduodami amžini automobiliai. 24 hours towing. Dienos telef.: HE 1-6352. Nakties telef.: LI 1-4611.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apdraudus-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savo savuoje namuose. Klubas turi įvairių garsiakalbių. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausytis muzikos, lietuvių radio valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metų simpatingo ir rimto patarnavimo.
6621 Edna Avenue 936 East 185 St.
EN 1-1763 KE 1-7770

PASKUTINIS IŠPARDAVIMAS!

Po 47 Brazil Bros. Clothes uždaro savo krautuvę Clevelande, 6905 Superior Ave., ir išsikelia į Arizoną.

VISOS KRAUTUVĖS IŠPARDAVIMAS!

Kostiumai — paruošti dėvėjimui buvo nuo 34.50 iki 69.50 dabar 15.88 iki 29.88
Kelnės — paruoštos dėvėjimui buvo 4.50 iki 19.50 dabar 2.25 iki 9.25
Paltai — paruošti dėvėjimui buvo 34.50 iki 69.50 dabar 10.88 iki 29.88

Vilnonės medžiagos tik po 12.25 viso kostiumo ilgis

PARDAVIMAS YRA GALUTINIS

Mūsų siuvėjų siuvami kostiumai vis dar tebedidina jūsų sutaupas.

Kostiumai kainavo dabar
62.50 47.50
72.50 52.50
82.50 62.50

Kai kurių kainos truputį aukštesnės

Kelnės 11.95 iki 16.95

Nuoširdžiai dėkojame už ištikimą mūsų rėmimą per daugelį metų

BRAZIL BROS. CLOTHES
6905 SUPERIOR AVENUE

Krautuvė atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį 9 - 8 val. vak. antradienį, penktadienį, šeštadienį 9 - 6 val. vak.

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: HEndersot 1-6344, Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Jei atvyks Chruščiovas...

Iš ciklo prieš (A. Gustaičio "ispazinty" suformuluota) sūkj: "Patriotinė pareiga — daryti tai, ko nepajėgiame!"

Chruščiovui žalia šviesa į New Yorką atidaryta. Nuo jo pareis, ar jis čia pasirodys.

Anot tūlo A. Pupelio (DRAUGE, liepos 25) išdėstyto "tremtinių balso", čia esančių lietuvių (ir kitų vadinamųjų tremtinių) pareiga — "parodyti visam pasauliui... tikrąjį komunistų veidą... pravesti demonstracijas, paruošti tinkamus plakatus, atspausdinti brošiūras ir žemėlapius. Spausdintoji medžiaga, nurodanti Maskvos diktatorių atliktus iki šiol užgrobumus, žudymus, trėmimus turėtų ko plačiausiai pasklisti visame žemės rutulyje".

Visa tai "turi būti atlikta organizuotai, bendradarbiaujančiai Vliuk, LLK, ALT, Liet. Bendruomenėi".

Nepaprastai tas Pupelis priminti, kad toki dalykai turi būti daromi "užmirštant visus ambicinius nesklaidumus", o taip pat ir užtikrinti, jog veiksniai "mūsų eilinės visuomenės pritarimą ir paramą bendram darbui visuomet ras".

Taigi, uždavinys duotas, priemonės ir vykdytojai nurodyti, parama užtikrinta — ko daugiau bereikia! Kai tik Chruščiovas pasieks New Yorko pakraštį, visas žemės rutulys bus taip apšviestas brošiūromis, plakatais ir žemėlapiais, rodančiais nedorus Sovietijos darbus, kad beveik visose aptemtos, o Chruščiovas susigėdęs apsisuks ir nudūlins atgal į Kremlių... Nes kas gi gali abejoti, kad ambicijas pamiršęs vieningi veiksniai, netgi eilinės visuomenės pritarimai ir remiami, negalėtų to įvykdyti!

Žinoma, jeigu paimtumėm, pavyzdžiui, nors ir vien tik tokio "U. S. News & World Reports" žurnalo pastarųjų kelerių metų komplektus ir išrankiotumėm iš jų apžvalgas, diagramas, žemėlapius ir dar pridėtumėm iš ten pat vedamuosius (David Lawrence) straipsnius skirtus Maskvos diktatorių tikram veidui parodyti, susidarytų stori tomų literatūros, kaip tik tokios, kurią A. Pupelis ragina dar tik gaminti dabartinių įvykių proga. Visa tai parašyta kompetentingai, vaizdžiai, įtikinamai, angli kalba, ir jau išspausdinta bei paskleista tokiomis klausimais besidominčiuose sluoksniuose mažiausia po keliolika dešimčių tūkstančių egzempliorių.

O jeigu išrinktumėm iš viso pasaulio spaudos ir radijo bei televizijos komentarus tokius straipsnius bei pranešimus, tai susidarytų kalnai raštų, parodančių tikrąjį sovietinės politikos veidą taip gerai, taip smulmeniškai, kad gal net ir A. Pupelis stebėtųsi, iš kur gi jie visa tai žino, ir turbūt pamanytų, kad ar tik ne mūsų veiksniai tuos laikraštinius ir komentatorių bus pamokę taip rašyti ir kalbėti... Tais visais raštais tikrai turbūt jau būtų galima apkloti bent jau visas apgyventas žemės rutulio vietas. Ką mūsų veiksniai, net visus į vieną gardą suvarius, per visą savo buvusį ir būsimą amžių galėtų parašyti, tai būtų vistiek lyg kurmarais prieš Elbrusą, palyginus su tuo jau parašytu, išspausdintu ir paskleistu raštu kalnu. Tai ar verta tuščiažodžiauti užsibrėžimu uždaviniu, kurie jau atlikti ir atliekami daug didesniu mastu, ir

kuriuos atlikti tikrai ne mūsų jėgoms?

New Yorko policijos vadovybė jau dabar sujūdusi, kaip apsaugoti Chruščiovą nuo nemalonių, kurių galima tikėtis iš New Yorko gana gausių politinių pabėgėlių, turinčių su Chruščiovu begalybės neišlygintų sąskaitų. Policija demonstracijų turbūt neuždraus, bet darys viską, kad jos būtų kiek tik galima toliau nuo Chruščiovo ir jo palydovų, gal tiek toli, kad anie demonstrantų nei nematytų...

O vis dėlto — ko tokios rūšies triukšmais pasiekiami? Paguoda sau, kad "visgi padarėm, ką galėjom". Bet, jeigu demonstracija tvarkinga, be skandalų, tai ji lieka beveik ir nepastebėta. Jei įvyksta koks susirėmimas, įsikarščiavę demonstrantai sumindod porą uniforminių kepurų, sukrivina policininko nosį ir dėl to keletas jų patenka į "žaliąją girėlę", tada laikraščiai parašo (kaip ir apie kiekvieną skandalą). Bet demonstrantai, vietoj pasiekę tikslą, patenka į viešosios tvarkos ardytojų kategoriją. (Tokių patyrimų jau turima iš New Yorko gana dažnų vengrių rengiamų demonstracijų).

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS TRIJULĖ RATĄ SUKA ATGAL

REZOLIUCIJŲ SLĖPIMAS IR VAIKIŠKI GRASYMAI. — P. GRIGAITIS IESKO NAUJŲ PRIEKABIŲ IR JUOS NORI TAIKYTI TAUTININKŲ ATSTOVUI, KADA TO NIEKAD NE-TAIKĖ SOCIALISTAI. — P. GRIGAITIS NORI TARYBON SU-IRINKTI TIK PATAIKONUS IR JO UZMACIOMS PRITARANCIUS.

KĖSTUTIS KRIAUNYS

Lietuvių visuomenė ne tik jaučia, bet jau kuris laikas aiškiai mato, kad Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomojo komiteto trijulė (ponai Šimutis, Grigaitis ir Vaidyla) Tarybos darbo laivą iria prieš lietuviškos visuomenės daugumos srovę.

Paskutinis Amerikos Lietuvių Kongresas, įvykęs 1958 m. birželio 27-28 d. Bostone, aiškiai parodė lietuvių visuomenės nepasitenkinimą Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomojo komiteto atgyvenusia darbo rutina ir taktika, nesiskaitančia su lietuvių visuomenės valia, o pasikliaujančia tik ALTo trijulės užmačiomis, ir nurodė kryptį, kurios reikėtų laikytis, dirbant Lietuvos laisvinimo darbą, kad jis susilauktų didesnio lietuvių visuomenės pritarimo bei paramos ir tuo būdu būtų našesnis.

Tačiau ALTo trijulė, atrodo, apsisprendė atsukti ratą atgal: pasilikti senoje veiklos rutinoje, nuslėpti nuo lietuvių visuomenės Amerikos Lietuvių Kongreso nutarimus ir toliau savo veikloje

laikytis senos taktikos, priešingos lietuvių visuomenės valiai.

ALTo vykdomojo komiteto narys M. Vaidyla, užuot paskelbęs Amerikos Lietuvių Kongreso nutarimus ir juos kiek objektyviau įvertinęs, "Sandaros" vedamajame išplūsta tuos, kurie išdrįso kritiškai pasisakyti dėl ALTo veiklos bei taktikos ir pasiūlė naujų būdų organizuoti Tarybos darbus, kad jis būtų Lietuvos išlaisvinimui našesnis. Ponas M. Vaidyla naujų idėjų išskėlė ir naujų, geresnių darbo metodų pasiūlytojus išvadina smogikais, nenuoramomis, puslankiais ir ožiais, triukšmadariais ir pareiškia, kad... "kitos išeities nebus, kaip tik pasiūsti visus tokius triukšmadarius šunims šeko pianti ir nieko bendro su jais neturėti. Panašūs incidentai, kaip kad pasireiškė pereinant Amerikos Lietuvių Kongrese, daugiau nebus toleruojami".

Šios "Sandaros" eilutės charakterizuoja jos žurnalistinį lygį, jų autoriaus kultūrą ir jo pažiūrą į minties laisvę, naujų

veiklos metodų ieškojimą. Naujų minčių išskėlėjas ir geresnių darbo metodų siūlytojas p. Vaidyla, užuot objektyviai ir kritiškai tuos pasiūlymus vertinęs, be niekur nieko pasiūnė "šunims šeko pianti" ir, matyt, vadovaudamasis savaip suprastais demokratijos dėsniais, grasina ateityje juos sutvarkyti, pareikšdamas, kad tokie dalykai... "daugiau nebus toleruojami".

Nieko sau "Sandaros" redaktoriaus pažiūra į bendrą darbą, minties laisvę ir naujų veiklos priemonių ieškojimą!

Kitas ALTo vykdomojo komiteto narys (prezidentas) p. Šimutis "Draugo" liepos 5 d. vedamajame gana objektyviai aprašo Amerikos Lietuvių Kongresą ir jo darbus, teigiamai suminėdamas visus kongreso nutarimus. Vos tik dešimčiai dienų praėjus, liepos 15 d. "Draugas" šią savo redaktoriaus "klaidą" atitauso, matyt, prisiderindamas prie bendrosios trijulės linijos. Čia skelbiamos "Lietuvių Kongreso rezoliucijos, priimtos Amerikos Lietuvių Kongreso...": 1) žodis Amerikos Lietuvių Tarybai, 2) žodis Amerikos vyriausybei, 3) žodis į Amerikos lietuvių ir 4) Kongreso žodis pavergtai Lietuvai. Sprendžiant iš tokio "Draugo" užvardijimo, atrodo, kad stengiamasi visuomenę sudaryti įspūdis, jog tik šios rezoliucijos ir tebuvo priimtos — kitokių nutarimų Kongresas nėra padaręs.

Tai tik bendrosios deklaracinio pobūdžio rezoliucijos. O kur šimutis liepos 5 d. "Drauge" rašė, yra priėmus visą eilę konkrečių rezoliucijų, siekiančių pagerinti Tarybos veiklą. Kur rezoliucijos, kuriose keliama Tarybos statuto pakeitimas, rotacijos principo įvedimas vykdomajame komitete, jaunimo įjungimas į Tarybos darbą, Kongreso pritarimas lietuvių bendruomenės idėjai, žmoniškesnis pasiruošimas Tarybos ateities suvažiavimams bei kongresams, Lietuvos laisvinimo institucijoms lėšų skirstymo būdai ir kt.?

Šitas rezoliucijas, liečiančias praktiškus Tarybos darbus, Kongresas taip pat vienbalsiai priėmė, ir p. Šimutis apie jas liepos 5 d. "Draugo" vedamajame rašė. Bet dabar jos jau "dingo". Kodėl jos nuslepamos nuo lietuvių visuomenės? Ar tik dėl to, kad p. Šimutis reikią prisiderinti prie generalinės trijulės linijos, kad, nuslėpus nuo lietuvių visuomenės, jas būtų galima pakišti po p. Grigaičio raudoną gerlumbę ir vėl Tarybos darbą vairuoti prieš srovę, t. y. tik trijulei pageidaujama ir palankia kryptimi?

Šia kryptimi jau daug toliau eina Dr. P. Grigaitis, ALTo vykdomojo komiteto sekretorius. Nėgana, kad jo "Naujienos" Amerikos Lietuvių Kongrese keltąsias naujas mintis, kurias kongresas vienbalsiai priėmė, nepagrįstai padaro vienos srovės tendencijomis, p. Dr. P. Grigaičio vadovaujamoji ALT raštinė kongreso priimtąsias rezoliucijas suskirsto į "svarbesnes" ir "nesvarbias".

"Svarbesnėmis" rezoliucijomis "padaro" keturias bendro pobūdžio deklaracijas ir jas išsiunčia lietuvių spaudai, o visus kitus kongreso vienbalsiai priimtus nutarimus, kurie nepatinka trijulei, kurie liečia praktišką ALT darbą ir reformų reikalą, laiko

"nesvarbiais" ir juos nuslepia nuo lietuvių visuomenės, kad vėliau būtų galima "aiškinti" arba jų visai nebuvus, arba juos esant nereikšmingus, arba vykdomojo komiteto neličiančius.

Maža dar ir to. Dr. P. Grigaitis "Naujienų" 1958 m. liepos 16 d. straipsnyje "Piliiečių ir nepiliiečių organizacijos", — iškraipdamas savo paties Amerikos Lietuvių Kongrese pareikštąsias mintis, verkšlendamasis, kad Lietuvos Laisvės Komiteto pirminkas p. V. Sidzikauskas savo gana konstruktyviai pranešime apie jo vadovaujamos institucijos veiklą nepakankamai išaukštino Tarybos darbą, pats mėgina susikrauti visus laurus ant trijulės galvų, perdėdamas savo nuopelnus ir iškraipdamas faktus, — čia pat demonstruoja ir "grigaitišką" dialektiką. Ten Grigaitis, jo paties žodžiais tariant, padaro tokias išvadas: "Pavyzdžiui, Amerikos Lietuvių Kongreso metu tautininkų grupė pasiūlė, kaip vieną iš savo atstovų Amerikos Lietuvių Taryboje, asmenį, kuris yra Lietuvos Laisvės Komiteto narys, t. y. ne Amerikos pilietis, ir net delegavo jį į išdą globėjų komisiją. Ne Amerikos pilietis vargiai begali eiti tokias pareigas".

Tuoju kyla klausimas: kiek pagrįstos tokios p. Grigaičio "išvados" ir kodėl jos daromos? Nei Amerikos įstatymai, nei Amerikos Lietuvių Tarybos statutas nedraudžia ne Amerikos piliečių būti Tarybos nariu ar eiti Taryboje kurias kitas pareigas. Tai viena. Antra, tie dalykai ir p. Grigaičiui buvo ir yra neblogiau žinomi, negu bet kam kitam. Juk socialistų grupė viena pirmųjų jau prieš keletą metų į Tarybą buvo pasiūliusi ne Amerikos piliečius ir niekas nedraudė ir neklindė jos atstovams eiti Tarybos nario pareigų.

Socialdemokratų grupės žmogus p. Kipras Bielinis (taip pat ne Amerikos pilietis ir Lietuvos Laisvės Komiteto narys), nebūdamas net reguliarus Tarybos narys, keliais atvejais įėjo į išdą globėjų komisiją, tikrino Tarybos bylas, atskaitomybę, ir niekas neklindė jam tą areigų eiti. Dėl to neprotestavo net ir pats p. Pijus Grigaitis.

Jo tokias "išvadas" todėl tenka nukreipti į socialdemokratų grupę ir paklausti p. Grigaitį, kodėl jis tokių "išvadų" jau prieš keletą metų nepritaikė savo grupės žmonėms, kurie, būdami ne Amerikos piliečiai, ėjo tokias pat pareigas Amerikos Lietuvių Taryboje, kaip ir tautininkų grupės atstovai?

Mums atrodo tačiau, kad šios p. Grigaičio "išvados" išplaukia ne iš tų motyvų, kuriuos jo "Naujienos" liudžiai dėsto. "Priežastis labai paprasta. Tas tautininkų grupės atstovas (Dr. Bronius Nemickas), kurio teises Taryboje norėtų p. Grigaitis kvestionuoti, jau trečiai kadenčiai įeina į Amerikos Lietuvių Tarybą. Jis, atstovaudamas savo grupei, nepasizymėjo didžiu palankumu ALTo trijulei: ALTo suvažiavimų metu ne vien tik plodavo p. Grigaičiui ir kitiems jo trijulės nariams, bet priešingai — labai dažnai atviriau pareiškėdavo kiek kritiškesnę mintį dėl vieno kito ALTo žygio, reikalaujamo aiškesnės piniginių atskaitomybės prieš lietuvių visuomenę, mažiau šališkos Tarybos prezidiumo laikysenos lietuvių požiūriu, geresnės Tarybos darbu organizacijos. Žodžiu, šios tautininkų grupės atstovas nebuvo pakankamai klusnus ir patogus trijulei, ir todėl p. Grigaitis ryžosi su juo "susidoroti".

Šiaip ar taip trijulės užsispyrimas vilkti ALTo vėžimą tik sau palankia kryptimi, nesiskaityti su lietuvių visuomenės valia, nuslėpti nuo visuomenės jos atstovų vienbalsius nutarimus, siekančius įstatyti darbą į geresnę vagą, negali turėti teigiamos įtakos į ALTo veiklą. Toks užsispyrimas atbaido nuo ALTo veiklos vis daugiau ir daugiau nuoširdžių jo rėmėjų. Tas jau kuris laikas labai juntama. Ir jei ALTo trijulė nepajaus atsa-

VINGIAI IR PERSPEKTYVOS

J. P. P.

Vakaruose vis didėjant pesimizmui dėl būsimosios "viršūnių" konferencijos, Chruščiovas, anot vieno Maskvoje reziduojančio prancūzų diplomato, džiūga "susijaudinęs, kaip kaimo piemenukas, ruošdamasis pirmajai kelionei į didelį miestą".

Ir ko jam nedžiūga? Konferencijoje jis nieko nepraras, o labai daug laimėjo jau ir dabar. Jis privertė Vakarus sėsti prie konferencijos stalo, pasidemonstravo pasauliui taikos angelo ir arabų globėjo vaidmenį. Laimėjęn Maskvai teisę tartis su Vakalais Vid. Rytų klausimais, ir ta teisę ateityje gali panaudoti naujoms avantiūroms. Įtraukė Iraką į sovietų įtakos zoną, apgriovė Bagdado pakatą, kuris turėjo su laikyti sovietų veržlumą į pietus. Susikūrė sąlygas naujoms avantiūroms Libane ir Jordane, kai iš ten bus atitrauktos amerikiečių ir britų jėgos.

Konferencijoje, jei ji įvyks New Yorke, jis turės geresnę negu bet kada anksčiau, propagandos forumą. Susėdęs už vieno stalo su Eisenhoweriu, Macmillanu ir De Gaulle, jis ne tik padidins savo prestižą, bet televizijos ir radijo pagalba jo demagoginė propaganda pasieks kiekvieno amerikiečio butą.

Nustatant užsienių politikos kursą valstybės departamente, daugiausia įtakos turi John Foster Dulles, Henry Cabot Lodge ir C. Douglas Dillon. Kartais ir prezidentas Eisenhoweris taria savo žodį, kuris ne visada sutampa su minėtos trijulės nuomone.

Iš karto į grupių Chruščiovo reikalavimą skubiai suaukštinti konferencija ženevoje amerikie-

komybės, nesupras savo užsispyrimo žalos, ir tes ir gins "grigaitišką" dvilypę dialektiką, — ateis laikas, kad liks tik trys "solistai" toje jiems patogioje "veikloje".

Čiai buvo linke atsakyti neigiamai, tačiau prancūzai nurodė, kad tai būtų "neprotinga". Tada buvo siūlyta šaukti JT rėmuose, turint vilčių, jog Chruščiovas nesutiks, nors pats prez. Eisenhoweris š. m. kovo 5 d. spaudos konferencijoje pareiškė: "Turiu žinią iš sovietų, kuri rodo, jog jie mielai atvyktų į šį kraštą, jei viršūnių konferencija būtų čia šaukiama."

Per paskutinius trejus metus Chruščiovas ne vieną kartą yra siūlęs atvykti Amerikon. Dabar jis sulaukė progos, ir labai jam palankios. Anot karikatūristo Herblocko: "Mielai atvyksiu — ir pats paskirsiu datą, sudarysiu svečių sąrašą, parinksiu meniu, nustatysiu muzikinę programą..."

Chruščiovas ta proga gali įsipiršti ir specialiems pasitarimams su prez. Eisenhoweriu, nors pastarasis to nenorėtų. Baltuosiuose Rūmuose taip pat būkštaujama, kad tokiu atveju sąlygos galinčios priversti jį apnakvydinti prezidentūroje, kas būtų itin nepageidautina. Vienintelis aukštas sovietų pareigūnas, bet kada nakvojęs Baltuosiuose Rūmuose, buvo Molotovs.

Chruščiovo apsaugos problema, jam atvykus į New Yorką, yra didelė ir sunki. Atitinkamos įstaigos jau išpėjo rusus, kad geriau Chruščiovas tegu neskubas su konferencijos pradžia, kol New Yorko policija nebus atitinkamai pasiruošusi. Idant nepasikartotų Serovo nuotykis Londono. Sakoma, ansaagai reiksia per 5000 policininkų. Planuojama, kad Chruščiovas ateis į New Yorką 1958 m. rugpjūtį. Tautu rūmu ansaagai naudoti maršus — ta pačia ginklu, kuri buvo iškeldinta Vid. Rytuose ansaagai nuo galimų naujų sovietinių užmačių.

"U. S. News and World Report" paduoda tokius atvirus Sovietijos priešo skaičius New Yorko: 179.978 lenkai, 51.968 vengrai, 30.130 čekai, 29.409 rumunai, 13.599 lietuviai, 7.220 latviai, 3.575 estai, 1.700 albani, 1.385 bulgarai plius 314.603 rusai, ukrainai ir kiti sovietų pavergti tautų nariai.

VLADUI APYNIUI

mirus, JONEI APYNIENEI ir JONUI CHMIELIAUSKUI

nuoširdžią užuojautą reiškia

Sofija Smetonienė,

Birutė ir Julius Smetonai

VLADUI APYNIUI

staiga mirus, gilią ir nuosirdžią užuojautą reiškiamo jo žmonai JONEI, broliui J. CHMIELIAUSKUI ir visiems artimiesiems

B. ir E. Malcanai
O. ir A. Mikulskiai
R. ir V. Orintai

VLADUI APYNIUI mirus,

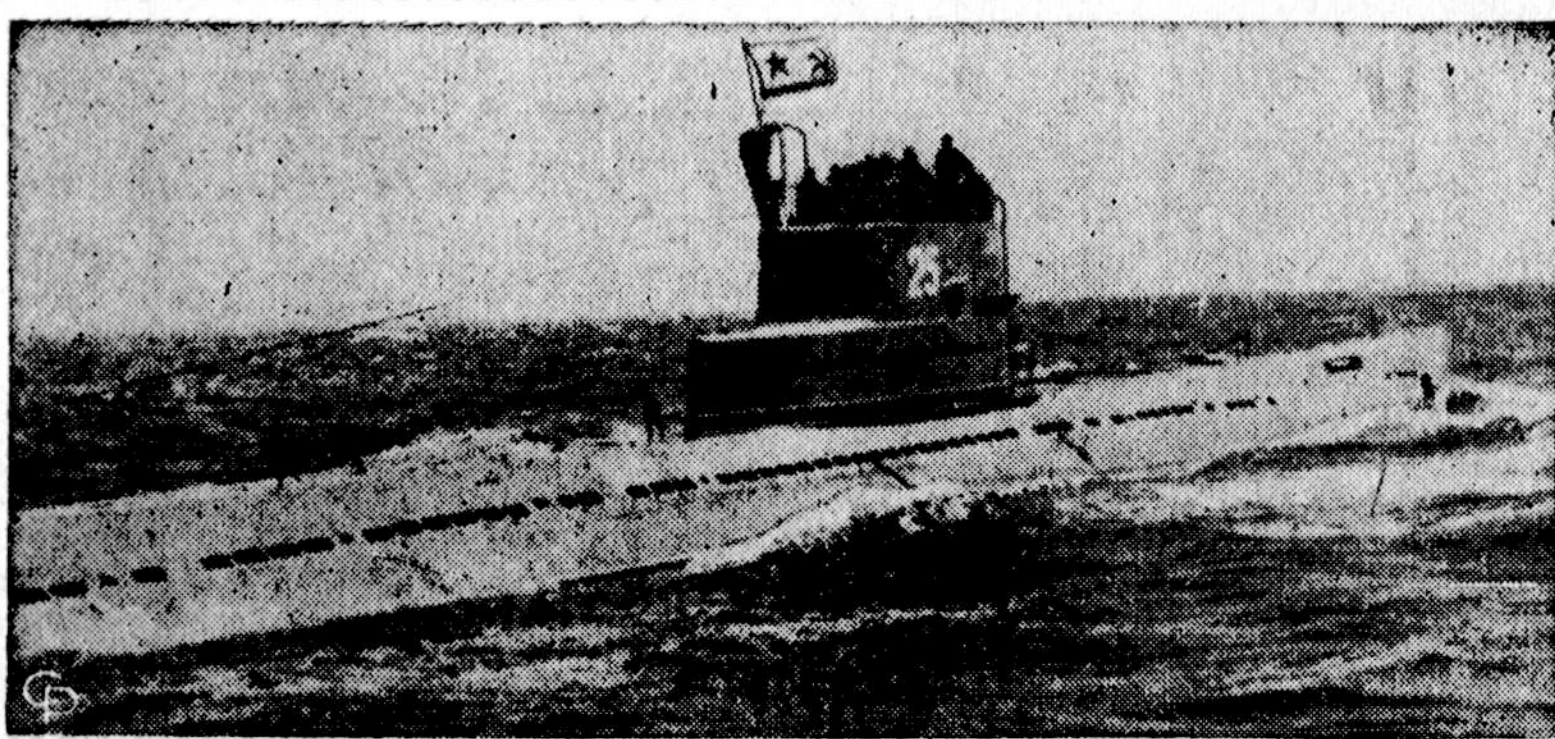
gilią užuojautą reiškiamo žmonai ir kitiems artimiesiems

Salomėja ir Martynas
Nastopkos

JONUI ALEKNAI mirus,

jo šeimai giliausią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Vaižaičiai ir Vilėniškiai

Pasaulinė įtampa, atrodo, paskatino išvesti dalį sovietinių povandeninių laivų iš Baltijos jūros. Čia rodomas vienas praplaukęs pro Bornholmo salą.